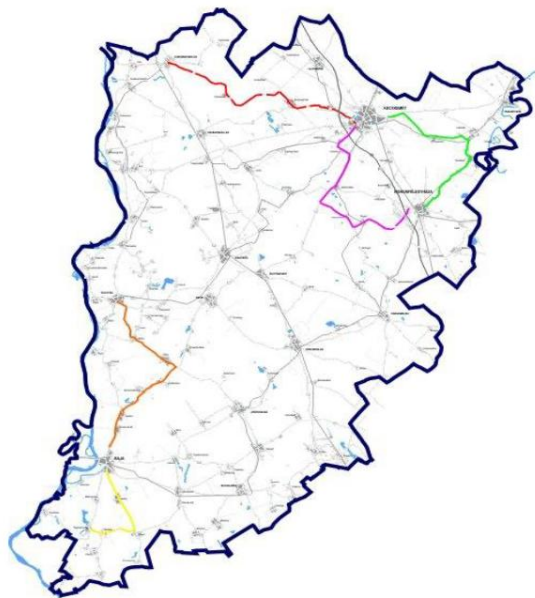

BÁCS–KISKUN VÁRMEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PARTNERSÉGI TERV ÉS A TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ PARTNERSÉGI PROGRAM

A 24/2021. (IV.13.) határozattal elfogadott „BÁCSKISKUN2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja – Stratégiai programrész (Előkészítő fázis)” és a 25/2021. (IV.13.) határozattal elfogadott „BÁCSKISKUN2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja – Operatív programrész (Javaslattevő fázis)” dokumentumok 1. számú módosítása

egyeztetési verzió

2025. november

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
1.1. Előzmények, indokoltság	3
1.1.1. Területi tervezés jogszabályi háttere	3
1.1.2. Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési tervezés	5
1.1.3. Állami Számvevőszék vizsgálatának eredményei.....	6
1.2. Kapcsolódás a területfejlesztési tervekhez	8
1.2.1. Kapcsolódás a területfejlesztési koncepcióhoz.....	8
1.2.2. Kapcsolódás a területfejlesztési programhoz	8
1.3. A partnerségi terv és program célja	9
2. A Partnerségi terv – együttműködés a tervezés időszakában	10
2.1. A partnerségi terv illeszkedése a fő célokhoz és prioritásokhoz	10
2.3. A bevonandó célcsoportok azonosítása	11
2.4. Üzenetek.....	14
2.4. A bevonás célja.....	22
2.5. A bevonás eszközei, módszerei és részvételi formák.....	23
3. Területfejlesztési Program végrehajtására vonatkozó Partnerségi terv.....	27
3.1. A végrehajtásba bevonandó célcsoportok	27
3.2. A végrehajtási partnerségi program céljai.....	31
3.3. Üzenetek.....	33
3.4. A bevonás módja és az együttműködés formái a végrehajtási időszakban.....	41
3.5. A Partnerségi program végrehajtásáért felelős szervezet	45

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése szerint a területfejlesztési koncepciók és programok véleményezésére jogosult szervek	14
2. táblázat: A partnerségi folyamat szereplői és bevonási eszközei	45

Ábrajegyzék

1. ábra: Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési dokumentumok társadalmasítása és elfogadása (2018-2021)	26
---	----

1. Bevezetés

1.1. Előzmények, indokoltság

A területfejlesztési partnerségi tervek kialakításának szükségessége a 2010-es éveket követően került előtérbe Magyarországon, amikor az uniós programozási ciklusok, a decentralizált fejlesztéspolitika, valamint a hazai jogi környezet egyre nagyobb hangsúlyt helyezett az érintettek – helyi önkormányzatok, gazdasági és civil szereplők, lakossági csoportok – bevonására a tervezési és végrehajtási folyamatokba.

1.1.1. Területi tervezés jogszabályi háttere

A vármegyei önkormányzatok területfejlesztéssel összefüggő feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény** jelölte ki akkor, mikor a jelenleg hatályos vármegyei területfejlesztési dokumentumok elkészültek. Ez a törvény többek között rögzítette, hogy a vármegyei önkormányzatok kötelesek kidolgozni az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban a területükre vonatkozó területfejlesztési koncepciót és programot, és a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter állásfoglalásának beszerzését követően ezeket elfogadni. A jogszabály kimondta, hogy ezen dokumentumok végrehajtásáról, nyomon követéséről és koordinációjáról is gondoskodniuk kell a vármegyei önkormányzatoknak. **A tervezés és a végrehajtás során pedig gondoskodni köteles a partnerség elvének érvényesítéséről.**

1996. évi XXI. törvény 2024. január 1-től hatályát veszítette. Ezt a jogszabályt felváltotta a területfejlesztésről szóló **2023. évi CII. törvény** (a továbbiakban: új területfejlesztési törvény), amely jelenleg is hatályban van, és ez jelöli ki a vármegyei önkormányzatok területfejlesztéssel összefüggő feladatait, a fejlesztési koncepciók és programok készítésének szabályait, illetve a partnerségi elv gyakorlati érvényesítését is. **Jelen dokumentumot az új területfejlesztési törvény szabályai alapján készítettük el.**

Az új területfejlesztési törvény jelentősen nem különbözik a partnerségi feladatok tekintetében az előzőtől, de pontosan megfogalmazza a partnerség elvét: a többszintű kormányzási megközelítésre épül és biztosítja a regionális, helyi, városi és egyéb hatóságok, a civil társadalom, a gazdasági és a szociális partnerek, továbbá adott esetben a kutatószervezetek és az egyetemek részvételét. A vármegyei önkormányzatok számára pedig előírja, hogy a tervezés és a végrehajtás során gondoskodni köteles a partnerség elvének érvényesítéséről.

Az új területfejlesztési törvény **végrehajtási rendeletei** határozzák meg a gyakorlatban a területfejlesztési mechanizmusok szervezeti, finanszírozási, partnerségi és intézményi szabályait, legfőbb példájuk a 429/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet, amely szabályozza a Területfejlesztési Szolgálat és szervezetei működését, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló **218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet** (a továbbiakban Kormányrendelet).

A Kormányrendelet szabályozza részletesen a területfejlesztési tervezés, egyeztetés, elfogadás és monitoring eljárásrendjét, kötelező tartalmi és formai elemeit. A **partnerségi terv, illetve partnerségi program elkészítésének kötelezettségét** Kormányrendelet 13. §-a részletezi. Ennek értelmében:

- A Kormányrendelet előírja, hogy a területfejlesztési koncepció és program kidolgozásának kötelező része egy partnerségi terv, amely részletezi az állampolgárok, a tervezéssel érintett

területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását rögzíti a bevonandó célcsoportokat, a véleménygyűjtés eszközeit és a partnerségi részvétel formáit (13. § (1)).

- A partnerségi terv a tervezés folyamatában meghatározza (13. § (2)).
 - a bevonandó célcsoportot,
 - az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközeit és részvételi formáit, melynek lehetséges eszközei: kommunikációs kampány, kiállítások, helyi média, tájékoztató kiadványok, állampolgári vélemények gyűjtése, nyilvános fórumok, konferenciák, eseti bizottság, közvélemény-kutatás (szociológiai kutatás, fókuszcsoportos kutatás, munkacsoport megbeszélések, zsűrik),
 - a bevonás céljait.
- A fejlesztési programok végrehajtásához kapcsolódóan külön partnerségi programot kell készíteni, amely meghatározza a területfejlesztési programok végrehajtása során az állampolgárok és a szakmai közösségek részvételének szabályait (13. § (3) bekezdés).

A Kormányrendelet 1. melléklet 2.2. pontja alapján a **vármegyei területfejlesztési koncepció része a térség területfejlesztési szereplői elképzeléseinek feltárása, a tervezési folyamat partnerségi tervének elkészítése és végrehajtása:**

- a partnerségi terv elkészítése,
- a partnerségi terv végrehajtása,
- a partnerségi terv eredményei alapján:
 - az üzleti szektor szereplőinek a térséget érintő fejlesztési elképzeléseinek áttekintése,
 - az önkormányzatok fejlesztési elképzeléseinek áttekintése,
 - a térség társadalmi szervezetei fejlesztési elképzeléseinek áttekintése.

A Kormányrendelet 3. melléklet 2.1. g) pontja alapján a **vármegyei területfejlesztési stratégiai program része a végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program).**

Az előzőekben említett jogszabályok mellett 2020-ban a **Pénzügyminisztérium útmutatót**¹ bocsátott ki mind a területfejlesztési koncepció, mind a területfejlesztési program tartalmi és formai elvárásaira vonatkozóan.

A **területfejlesztési koncepció készítésére vonatkozó útmutató** kiemelte, hogy a partnerségi terv kötelező része a területfejlesztési dokumentumok kidolgozásának. A partnerségi terv célja az állampolgárok, érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonásának részletezése. Az útmutató négy kulcsfontosságú módszertani elvet határozott meg. Először is, a felülvizsgálat és módosítás során a lehető legszélesebb körben kell megszólítani a vármegye lakosságát és kulcsszereplőit, beleértve a vállalkozásokat, befektetőket és civil szervezeteket. Másodszor, a bevonás folyamatát és eredményeit teljes körűen dokumentálni kell, rögzítve azt, hogy kit és hogyan sikerült megszólítani, valamint be kell mutatni, hogy mindez hogyan járult hozzá a koncepció aktualizálásához. Harmadszor, a bevonás legyen rendszerben szervezve és folyamatos, a mechanizmusok pedig a tervezés lezárását követően is működtethetők legyenek. Negyedszer, speciális partnercsoportokat is be kell vonni: különösen fontos a városok külön hangsúly, különösen a megyei jogú városok és kis- és középvárosok bevonása, valamint a

¹ Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a 2021-2027 közötti tervezési időszakra, valamint a területfejlesztési koncepciók felülvizsgálatához, módosításához, továbbá Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez.

vidékfejlesztési szereplők megszólítása, beleértve az agrár- és vidékfejlesztésben érdekelt vállalkozásokat, községi önkormányzatokat és LEADER szervezeteket. A partnerségi terv megvalósítása történhetett a már meglévő partnerségi fejezet kiegészítésével vagy új partnerségi fejezet kialakításával. A partnerségi tervnek részletesen rögzíteni kell a bevonásra kerülő szervezeteket, célcsoportokat, a bevonás eszközeit és céljait, valamint a tervezett és lefolytatott egyeztetéseket.

A **területfejlesztési program készítésére vonatkozó útmutató** a partnerséggel kapcsolatban részletes követelményeket nem határozott meg, amelyek a program végrehajtási szakaszának megszervezésére koncentráltak. Az útmutató csupán annyit írt elő, hogy a **partnerségi tervben nevesítendő**:

- a szervezetek köre,
- az együttműködés formális keretei,
- az üzleti és civil szervezetek bevonásának módja.

1.1.2. Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési tervezés

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (1) bekezdés szabályaival összhangban az Önkormányzat a területfejlesztési tervezéssel összefüggő feladatok ellátása körében az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozta és elfogadta a vármegye területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját a következő lépésekben.

A 2021-2027 időszak **területfejlesztési koncepcióját** a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés a következők szerint fogadta el:

- 44/2020 (XI.27.) határozat Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - I. Előkészítő fázis egyeztetési eljárásának megindításáról
- 2/2021. (I.15.) határozattal a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepció területi hatásvizsgálata egyeztetési eljárásának megindításáról
- 15/2021 (III.19.) határozat a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - I. Előkészítő fázis elfogadásáról
- 16/2021 (III.19.) határozat a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - II. Javaslattevő fázis elfogadásáról
- 19/2021. (III.19.) határozat a Bács-Kiskun 2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepció területi hatásvizsgálata c. dokumentum elfogadásáról
- 22/2021 (IV.13.) határozatával a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - I. Előkészítő fázis végleges verziójának elfogadásáról
- 23/2021 (IV.13.) határozatával a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - II. Javaslattevő fázis végleges verziójának elfogadásáról
- 26/2021 (IV.13.) határozatával a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepció területi hatásvizsgálata végleges verziójának elfogadásáról

A 2021-2027 időszak **területfejlesztési programját** a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elfogadta a következők szerint:

- 53/2020. (XII.11.) határozattal a BÁCISKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Stratégiai programrész (előkészítő fázis) egyeztetési eljárásának megindításáról
- 1/2021. (I.15.) határozattal a BÁCISKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Operatív programrész (javaslattevő fázis) egyeztetési eljárásának megindításáról
- 4/2021. (II.1.) határozattal a „BÁCISKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program területi hatásvizsgálata egyeztetési eljárásának megindításáról
- 24/2021 (IV.13.) határozatával a BÁCISKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Stratégiai programrész (Előkészítő fázis) elfogadásáról

- 25/2021 (IV.13.) határozatával BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Operatív programrész (Javaslattevő fázis) elfogadásáról
- 27/2021 (IV.13.) határozatával a Bács-Kiskun 2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program területi hatásvizsgálata végleges verziójának elfogadásáról

A 44/2020. (XI.27.) határozattal döntés született a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója – I. Előkészítő fázis” című dokumentum, az 53/2020. (XII.11.) határozattal a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Stratégiai programrész (Előkészítő fázis)” című dokumentum, az 1/2021. (I.15.) határozattal a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Operatív programrész (javaslattevő fázis)” című dokumentum vitaanyagának 45 napos közvitára bocsátásáról, a 2/2021. (I.15.) határozattal a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptió területi hatásvizsgálata” című dokumentum, valamint a 4/2021. (II.1.) határozattal a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program területi hatásvizsgálata” című dokumentum vitaanyagának 30 napos közvitára bocsátásáról.

A véleményezési eljárás időtartama alatt a dokumentumok folyamatosan elérhetőek és letölthetőek voltak a www.bacsiskun.hu honlapról, az egyeztetési időszak alatt a véleményeket, javaslatokat írásban lehetett benyújtani levélben vagy e-mailen keresztül.

A Közgűlés által elfogadott tervezési dokumentumok megküldésre kerültek a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszternek, állásfoglalásának beszerzése érdekében.

A Pénzügyminisztérium Versenyképességért és Területi Tervezésért Felelős Helyettes Államtitkárságának 2021. március 26-án kelt jóváhagyásra vonatkozó állásfoglalásában megfogalmazott észrevételnek megfelelően a „BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Operatív programrész (Javaslattevő fázis)” című dokumentum javításra került, illetve a Dél-alföldi gazdaságfejlesztési zóna fejlesztéséért felelős kormánybiztos támogató nyilatkozata is beszerzésre került.

Tekintettel arra, hogy a miniszter megadta jóváhagyó állásfoglalását, a dokumentumok végleges elfogadása megtörtént 2021.04.13-án.

1.1.3. Állami Számvevőszék vizsgálatának eredményei

Jelen dokumentum készítésének közvetlen előzményeihez hozzátartozik az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ) „A területi önkormányzatok területfejlesztési feladatellátásának ellenőrzése” című, 2025-ben lezárult országos jelentése, ezen belül is a Bács-Kiskun vármegyére vonatkozó megállapításai.

Az ÁSZ 2024-25-ben országos törvényességi ellenőrzést végzett a vármegyei önkormányzatok területfejlesztési feladatellátásával kapcsolatban, amelynek részeként Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzatát is vizsgálta. Az ellenőrzés célja annak áttekintése volt, hogy a vármegyei önkormányzat a jogszabályokban meghatározott területfejlesztési feladatokat miként látta el, különös tekintettel a 2021–2027-es programozási időszak tervezési és végrehajtási kötelezettségeire. A vizsgálat arra terjedt ki, hogy megtörtént-e a stratégiai dokumentumok (konceptió, program, integrált területi program) kidolgozása és elfogadása, valamint, hogy ezek végrehajtása és nyomon követése mennyiben felelt meg a törvényi és rendeleti előírásoknak. Ezen túlmenően az **ÁSZ értékelte a partnerségi folyamatok érvényesülését**, illetve feltárta a monitoring és visszacsatolási gyakorlatokban tapasztalt hiányosságokat is. Az ellenőrzés 2020–2023 közötti időszakot tekintette át,

aktualitását az új uniós fejlesztéspolitikai ciklus indokolta, valamint a kapcsolódó hazai jogszabályi környezet változása is meghatározta.

A vizsgálat főbb, releváns elemei:

1. Jogi megfelelés és tartalmi követelmények

Az ÁSZ értékelése szerint Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési dokumentumai (koncepciók, programok) összességében megfelelnek a vonatkozó jogszabályoknak. Ugyanakkor hiányosságokat tárt fel a területfejlesztési program végrehajtása során alkalmazott partnerségi program megléte és részletessége vonatkozásában.

2. Partnerség elvének érvényesülése

A jelentés elismeri, hogy a tervezési szakaszban az Önkormányzat törekedett az érintettek bevonására, például kérdőívek, workshopok, személyes konzultációk alkalmazásával. Külön kiemelte, hogy a települési önkormányzatok, valamint a gazdasági szféra szereplőinek fejlesztési igényeire, projektötleteire aktívan támaszkodott. Az együttműködés formái azonban elsősorban a tervezés időszakára koncentráltak, és a végrehajtási szakaszban már kevésbé jelennek meg szervezett partnerségi programok.

3. Hiányosságok

Az ÁSZ hangsúlyozza, hogy hiányzik a területfejlesztési program végrehajtására vonatkozó, jogszabály szerinti (218/2009. Korm. rendelet 13. §) „Partnerségi Program”, vagyis a végrehajtás időszakában formalizált, szervezett együttműködési mechanizmus az érintett csoportok (civil szervezetek, gazdasági szereplők, lakosság, önkormányzatok stb.) bevonására.

4. Javaslat az előzmények alapján

Az ÁSZ konkrét javaslattal él a vármegyei elnök felé, mely szerint „gondoskodjon arról, hogy a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 13. § (3) bekezdésével összhangban készüljön el a vármegyei Területfejlesztési Program végrehajtásához kapcsolódó partnerségi program”. Ez a javaslat közvetlen okává vált jelen dokumentum kidolgozásának.

A vizsgálatot követően Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata **intézkedési tervet** dolgozott ki, amely tartalmazza a szükséges módosításokat és a partnerségi terv kidolgozását. Az Állami Számvevőszék az intézkedési tervet EL-3875-125/2025 iktatószámú levelével alkalmasnak találta a feltárt hiányosságok megszüntetésére és a jogszabályi előírásoknak való megfelelés biztosítására.

Az EU kohéziós politikájának részeként, és az országos területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve, a fejlesztéspolitika kulcsfontosságú elve az inkluzív, partnerségen alapuló tervezés és végrehajtás. Az előzmények alapján a jelenlegi, jogszabály szerinti **Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési partnerségi terv és a területfejlesztési program végrehajtására vonatkozó partnerségi program** nemcsak egy elvárt formai kötelezettség, hanem szükséges válasz egy, az ÁSZ vizsgálata során azonosított szakmai és jogi hiányosságra – különösen a területfejlesztési program végrehajtása során mindeddig nem szabályozott partnerség biztosítására.

1.2. Kapcsolódás a területfejlesztési tervekhez

1.2.1. Kapcsolódás a területfejlesztési koncepcióhoz

Az Önkormányzat a jogszabályi előírásoknak megfelelően gondoskodott arról, hogy a területfejlesztési koncepció kidolgozása során a partnerségi elv érvényesüljön, a helyi társadalmi, gazdasági és civil szereplők bevonásra kerüljenek, és részvételük dokumentált legyen. A társadalmi egyeztetéseket, fórumokat, kérdőíves adatfelvételeket és workshopokat rendszeresen megtartotta.

A térség területfejlesztési szereplői elképzeléseinek feltárása a területfejlesztési koncepció készítésének fázisban megtörtént. Annak folyamatát a Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója - I. Előkészítő fázis című dokumentum 4. fejezete (A felülvizsgálati folyamat, a társadalmasítás és a legitimáció leírása) részletesen bemutatja. Ismerteti a dokumentum a célcsoportokat, a felőlük megfogalmazandó üzeneteket, de nem tér ki a bevonásuk módjára a végrehajtás során.

A vármegyében a projektgyűjtési időszak 2020. június hónapban kezdődött meg. 2020. június 5-én kelt, 3073-21/2020 iktatószámú levéllel kereste meg az Önkormányzat a települési önkormányzatokat a projektgyűjtési adatlappal, mely a 2021-2027-es időszak tervezéséhez szükséges. 2020. június 15-ig a vármegye 119 önkormányzata közel 1500 projektjavaslatot fogalmazott meg.

A területfejlesztési koncepció elkészítéséhez, a térség vállalkozásainak és civil szervezeteinek igényfelméréséhez, továbbá a következő EU támogatási időszak pályázataihoz kapcsolódó felhívások tervezéséhez elengedhetetlenül szükséges volt a vármegye területén tevékenykedő, székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások és civil szervezetek fejlesztési elképzeléseinek és igényeinek ismerete. Az Önkormányzat a települési önkormányzatokon keresztül, a Bács-Kiskun Megyei Iparkamarával és a Civil Információs Centrummal közösen 2020. októberében online felületen www.bacskiskun.hu/hirek/projektotlet-gyujtes-civil-szervezetek-szamara www.bacskiskun.hu/hirek/projektotlet-gyujtes-vallalkozasok-szamara megkereste az érintetteket és kérte, hogy a cégekre és civil szervezetekre vonatkozó középtávú, prioritált fejlesztési igényeiket fogalmazzák meg és küldjék meg projektötleteiket.

A fejlesztési tervek a véleményezési eljárás időtartama alatt elérhetőek és letölthetőek voltak a www.bacskiskun.hu honlapról, az egyeztetési időszak alatt a véleményeket, javaslatokat írásban lehetett benyújtani levélben vagy e-mailen keresztül.

1.2.2. Kapcsolódás a területfejlesztési programhoz

A **területfejlesztési program stratégia programrésze** (Előkészítő fázis) vezette be a partnerséget a **fejlesztések alapelveként**. A stratégiai dokumentum konkrét együttműködési kereteket nevez meg:

- a szomszédos vármegyéket,
- Csongrád-Csanád és Pest vármegyékkel közösen működtetett Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanácsot,
- a 2020. augusztus 4-én megalakult Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanácsot
- a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zónát és

- vármegyei szakmai fórumok (mint például a Klíma Platform, Felzárkózási Fórum, Gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási együttműködés) és vármegyei területfejlesztési konzultációs fórum működtetése.

A területfejlesztési program stratégia programrésze (Előkészítő fázis) **horizontális célként** jelöli meg a partnerséget és többszintű kormányzást (Hor6): „A fejlesztési programok előkészítése és nyomon követése során is alkalmazni kívánjuk a partnerségi fejezetben foglaltakat. A többszintű kormányzás szellemében a tervezés felelőseként a külső érintettekkel egyeztetést kezdeményezünk. Az európai uniós források megfelelő abszorpciójának eléréséhez a megyei kapacitásokat optimalizáljuk.”

A területfejlesztési program stratégia programrésze (Előkészítő fázis) kitér a **végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztásra, együttműködésre és információcsere meghatározására és az érdekérvényesítés rendszerére**. Míg a **területfejlesztési program operatív programrésze** bemutatja a végrehajtás módját, feltételrendszerét és az ellenőrzési rendszerét.

1.3. A partnerségi terv és program célja

Az Önkormányzata számára a partnerségi terv és program azon alapvető dokumentum, amely biztosítja a helyi szereplők – beleértve a lakosságot, az önkormányzatokat, a gazdasági és civil szervezeteket, valamint egyéb érintett csoportokat – aktív és folyamatos bevonását a vármegye területfejlesztési koncepciójának és programjának tervezési, végrehajtási és nyomon követési folyamataiba.

Jelen dokumentum célja kettős:

- Egyrészt olyan strukturált, jogszabályi előírások szerinti együttműködési keretet teremteni, amely garantálja az **érintettek széles körű bevonását**, véleményük és javaslataik hatékony integrálását a területfejlesztési tervezésbe.
- Másrészt **elősegíteni a társadalmi elfogadottság** és támogatottság erősítését, ami kulcsfontosságú a fejlesztési célok sikeres megvalósítása és fenntarthatósága szempontjából.

A partnerségi terv és program támaszkodik a területfejlesztési koncepcióban és programban meghatározott partnerségi folyamatokra, valamint reagál az Állami Számvevőszék 2025-ben készült ellenőrzésének megállapításaira, amelyek kiemelték a végrehajtási időszakban működtetendő, formalizált és dokumentált partnerségi program hiányosságát Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési gyakorlataiban. Ezért a terv célja, hogy pótolja a korábbi hiányosságokat **és rendszerszerű megoldásokat állítson fel a partnerségi együttműködés teljes ciklusára**.

Jelen dokumentum az Önkormányzat területfejlesztési stratégiai kereteinek egyik alapvető eleme: tartalmazza a tervezési időszakra vonatkozó partnerségi tervet és a területfejlesztési program végrehajtására készült partnerségi programot. A partnerségi terv részletesen meghatározza a tervezési folyamatban bevonandó célcsoportokat, a bevonás módszereit és eszközeit, valamint a társadalmi részvétel céljait. Ezzel elősegíti, hogy a vármegye fejlesztési koncepciója és programja a helyi igényeket és tapasztalatokat átfogóan és átláthatóan tükrözze. A partnerségi program pedig a végrehajtási fázisra kidolgozott rendszeres együttműködési és egyeztetési mechanizmusokat szabályozza, ezáltal biztosítva a fejlesztési célok hatékony megvalósítását és a társadalmi támogatottság fenntartását. A dokumentum így minden érintett számára világos és megvalósítható útmutatót nyújt arra vonatkozóan, hogyan valósuljon meg a partnerség elvének széles körű és következetes érvényesítése Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési folyamataiban.

A Kormányrendelet 3. § (3) bekezdése értelmében a területi tervek meghatározott időtávatának lejártát megelőző módosítása az előkészítő és javaslattevő fázis összevonásával, egyfázisú tervezési és egyeztetési folyamatban is elvégezhető. Ezért ezt a dokumentumot a területfejlesztési program 1. számú módosításának tekintjük. A 24/2021 (IV.13.) határozattal elfogadott BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Stratégiai programrész (Előkészítő fázis) és a 25/2021 (IV.13.) határozattal elfogadott BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja - Operatív programrész (Javaslattevő fázis) dokumentumokat kiegészítjük egy harmadik, a Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési partnerségi terv és a területfejlesztési program végrehajtására vonatkozó partnerségi programmal.

2. A Partnerségi terv – együttműködés a tervezés időszakában

2.1. A partnerségi terv illeszkedése a fő célokhoz és prioritásokhoz

Bács-Kiskun vármegye, mint Magyarország legnagyobb területű vármegyéje, jelentős földrajzi potenciállal rendelkezik, de társadalmi és gazdasági tekintetben is komoly kihívásokkal néz szembe, amelyek megoldásához elengedhetetlen a partnerségi alapú tervezés és végrehajtás. Bács-Kiskun vármegye fejlesztése során így számos komplex kihívásra kell partnerségi alapú, széles társadalmi egyeztetésen nyugvó választ adni. Az alábbi főbb kihívásokra keres választ a partnerségi terv:

- **Területi egyenlőtlenségek:** A vármegye belső területein erőteljes különbségek mutatkoznak a fejlettségben, különösen a Kunszentmiklósi és Kiskunmajsai járások, illetve a komplex programmal fejlesztendő Bácsalmási és Jánoshalmi járások esetében. Ezek a leszakadó térségek speciális támogatást és összehangolt fejlesztési együttműködést igényelnek.
- **Demográfiai kihívások:** A vármegye népessége csökkenő tendenciát mutat, az elöregedés erősödik, és az elvándorlás, különösen a fiatalok körében jelentős. Ez a munkaerő-piaci potenciált, a vidék megtartó képességét veszélyezteti.
- **Gazdasági szerkezet és versenyképesség:** A gazdasági fejlődés elsősorban a vármegyei központokra és az autóiparra koncentrálódik, ami sérülékenységet okozhat. Fontos a gazdaság diverzifikálása, a KKV-szektor fejlesztése és a helyi innovációk támogatása.
- **Természeti és környezeti kihívások:** A klímaváltozás hatásai, mint az aszályok, csapadékcsökkenés és szélsőséges időjárási események, nagy kihívást jelentenek, melyek kezelése központi eleme a vármegye fenntartható fejlődési stratégiájának.
- **Társadalmi integráció és esélyegyenlőség:** Számos hátrányos helyzetű, sérülékeny csoport él a térségben (romák, tanyán élők, idősödő lakosság, gyermekek és ifjúság, nők, munkanélküliek), akiket integrálni szükséges a társadalmi-közösségi fejlesztésekbe és a gazdasági folyamatokba.

A Bács-Kiskun 2030 területfejlesztési koncepciója meghatározza a vármegye hosszútávú jövőképét és stratégiai céljait, amelyek szoros összhangban állnak a partnerségi terv céljaival és prioritásaival. A partnerségi terv az alábbi **átfogó és horizontális célok támogatására** épül:

- **ÁC1 - Élhető város – élő vidék:** Fenntartható település- és térségfejlesztés, amely a vidéki térségek megtartó képességét, az infrastrukturális és közszolgáltatási színvonalat javítja, és a települések kiegyensúlyozott fejlődését segíti elő.
- **ÁC2 - Intelligens gazdaság:** A vármegye gazdasági szerkezetének fenntartható átalakítása és fejlesztése, különös tekintettel a digitalizációra, innovációra és a helyi vállalkozások megerősítésére.

- **ÁC3 - Belülről vezérelt ember és közösség:** Az emberi erőforrások fejlesztése, a társadalmi integráció elősegítése, az oktatás, egészségügy és szociális ellátórendszerek fejlesztése a felzárkózás érdekében.
- **Hor1 - Erőforrásaink megőrzése és hatékony használata:** Környezeti fenntarthatóság, klímavédelem, megújuló energiaforrások használata.
- **Hor4 - Területi kohézió:** A térségi különbségek csökkentése, valamint a hátrányos helyzetű térségek fejlesztése komplex programokon keresztül.
- **Hor6 - Partnerség és többszintű kormányzás:** A vármegye területfejlesztési folyamataiban a partnerség elvének teljes körű érvényesítése, amely elősegíti az egyes szintek és szektorok közötti összehangolt együttműködést.

A partnerségi terv kulcsfontosságú eszköz a területfejlesztési tervezésben, mely biztosítja, hogy a helyi közösségek, a gazdasági és civil szereplők véleményére és tapasztalataira épüljenek a fejlesztések. Ezáltal a vármegye fejlesztési céljai nemcsak szakmailag megalapozottak lesznek, hanem társadalmilag is támogatottak és a helyi igényekre szabottak.

2.3. A bevonandó célcsoportok azonosítása

A partnerségi terv sikeres megvalósításának alapja a megfelelő célcsoportok azonosítása, azok aktív, célzott bevonása a tervezési folyamatba, és akik aktív részvételével biztosítható, hogy a fejlesztési koncepció és program tükrözze a társadalom, a gazdaság és a civil szféra valós igényeit, érdekérvényesítését. Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a partnerségi tervben lefektetett eszközökkel és módszerekkel széleskörű társadalmi részvételt biztosítson a vármegye fejlesztési koncepciójának és programjának kialakításában. Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 1. melléklet 2.2. pontjának előírásai mellett figyelembe vette a helyi sajátosságokat és a vármegye szereplőinek sokszínűségét az alábbi célcsoportokat jelölve meg:

Települési önkormányzatok

- Települési önkormányzatok vezetői, döntéshozói és szakmai munkatársai, akik döntően részt vesznek a területfejlesztési stratégiák megalkotásában és azok végrehajtásában.
- Kiemelt szerepük van a helyi igények feltárásában, a helyi fejlesztési projektek kezdeményezésében és koordinációjában.

Fejlesztési tanácsok

- Térségi összefogással segítik a vármegye gazdaság, társadalmi, környezeti potenciáljának kihasználását, előmozdítják az együttműködések, elősegítik az integrált fejlesztési programok megvalósítását.

Szomszédos vármegyei önkormányzatok

- Felelős a területfejlesztési koncepció és program kidolgozásáért, megvalósításáért, valamint a térségi koordinációért és partnerségi folyamatok szervezéséért az adott közigazgatási határokon belül.

Gazdasági szereplők

- Helyi vállalkozások, ipari parkok, logisztikai parkok, valamint agrárlogisztikai központok.
- Gazdasági kamarák, vállalkozói érdekképviselések, amelyek összehangolják a gazdasági érdekeket és stratégiákat. Közvetítik a vállalkozói szféra elvárásait, támogatják az üzleti kapcsolatok erősítését és hozzájárulnak a stratégiai döntésekhez.

- Klaszterek és hálózatok, amelyek összefogják a térségi innovációs potenciált és gazdasági összefogásokat.
- Fontos partnerként vesznek részt a gazdasági fejlesztési irányok kidolgozásában és a munkahelyteremtő projektek támogatásában.

Civil szervezetek és nonprofit szervezetek

- Nonprofit gazdasági társaságok, civil szervezetek.
- Kiemelt figyelmet kapnak a hátrányos helyzetű csoportok érdekeit képviselő szervezetek, valamint a térségi és helyi identitást erősítő közösségek.
- Civil együttműködések hozzájárulnak a társadalmi befogadás erősítéséhez, a kulturális értékek megőrzéséhez és a helyi kezdeményezésekhez. Szerepük társadalmi integrációban, közösségépítésben, hátrányos helyzetűek támogatásában, környezetvédelmi és kulturális programokban jelentős. Kezdeményezéseikkel hozzájárulnak a helyi identitás megőrzéséhez és a társadalmi kohézió erősítéséhez.

Lakosság

- A fejlesztések közvetlen célcsoportja, véleményük és részvételük nélkülözhetetlen a társadalmi támogatottság biztosításához.
- A vármegye teljes lakossága, különös tekintettel az alábbi, kiemelkedő fontosságú szegmensekre:
 - **Fiatalok:** véleményük és részvételük a jövőbeni fejlesztések szempontjából kulcsfontosságú, különösen a helyben maradás ösztönzésében, ezért a rendszeres bevonásukat és érdekeltségüket kiemelten kezeljük.
 - **Idősek:** életminőségük javítása és társadalmi integrációjuk támogatása fontos cél. Egészségügyi, szociális és életminőségük javítása terén a programok célcsoportjai.
 - **Hátrányos helyzetű csoportok:** romák, tanyán vagy szegény településrészeken élők, fogyatékkal élők és más sérülékeny társadalmi rétegek. Integrációjuk, esélyteremtésük és részvételük biztosítása társadalmi kohézió és esélyegyenlőség céljából kiemelt prioritás.
 - **Kisebbségek:** kulturális és nyelvi kisebbségek, akiknek érdekérvényesítése elengedhetetlen a helyi integrációhoz.

Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények

- A lakossági célcsoporttal közvetlenül foglalkozó, őket támogató szakemberek és szervezetek, úgy mint
 - **Szociális ellátórendszer dolgozói:** Szociális munkások, családsegítők, gyermekjóléti szolgálatok munkatársai. Idősgondozók, gondozási központok munkatársai. Házi segítségnyújtó, tanyagondnoki és falugondnoki szolgálatok szervezői, dolgozói.
 - **Egészségügyi és mentálhigiénés szakemberek:** Házi orvosok, védőnők és egészségtanácsadók. Közösségi ápolók, egészségügyi szűrőprogramokat szervező szakemberek. Pszichológusok, mentálhigiénés, fejlesztő- és gyógypedagógus szakemberek.
 - **Oktatási, képzési és kompetenciafejlesztő szakemberek:** Óvodapedagógusok, iskolai tanárok, szakképzés, felnőtt- és életpálya-tanácsadók. Felzárkóztató, inkluzív nevelési és oktatási programok szervezői, mentorok. Digitális kompetencia- és nyelvi készségfejlesztési mentorok.
 - **Munkaügyi és foglalkoztatási szakemberek:** Foglalkoztatási és munkavállalást segítő tanácsadók (főként hátrányos helyzetűek esetén). Munkaerő-piaci integrációs mentorok, szociális szervezetek, civil szervezetek programfelelősei. Atipikus, illetve segített foglalkoztatási formákat támogató szereplők.

- Ezek az intézmények kulcsszereplők abban, hogy a humánerőforrás fejlesztés és a szociális jólét megfelelő szinten működjön, ennek érdekében is aktív részvételük várható a partnerségi folyamatokban.

Egyházi, kulturális szervezetek

- Egyházi közösségek, amelyek jelentős társadalmi szereppel bírnak különösen a kisebb településeken és a társadalmi kohézió mozgatórugóiként.
- Kulturális szervezetek, helyi hagyományőrző csoportok, művészeti egyesületek.

Helyi média

- Helyi sajtó, rádió, televízió, online platformok és közösségi média, amelyek a partnerségi kommunikáció eszközei, hozzájárulnak a széles társadalmi környezet tájékoztatásához, interaktív véleménynyilvánításához, visszacsatoláshoz.

Egyéb releváns célcsoportok

- Kutatóintézetek, helyi szakértők és ezek együttműködései (úgy mint felzárkózási fórum, gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási együttműködés, klíma platform), akik szakmai tudással támogatják a tervezési és végrehajtási folyamatokat.
- Kiemelt figyelmet fordít a vármegye a felzárkózás, a foglalkoztatás, a fenntarthatóság, az innováció és a klímaváltozás elleni küzdelem területén tevékenykedő szereplők bevonására.

A vármegyei területfejlesztési koncepciót és programot véleményezésre meg kell küldeni a

Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében

- a 10. melléklet 2., 6., 8. és 13. pontjában meghatározott szerveknek,
- a szomszédos vármegyei önkormányzatoknak, továbbá
- az országhatár menti vármegyék területfejlesztési koncepcióját és programját a Kormány nemzetpolitikáért, egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért, valamint nemzetiségpolitikáért felelős tagjának.

Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése szerint a területfejlesztési koncepciók és programok véleményezésére jogosult szervek	2025.11.06-i állapot szerint
2. miniszterek	Dr. Nagy István agrárminiszter dr. Pintér Sándor belügyminiszter Lantos Csaba energiaügyi miniszter Lázár János építési és közlekedési miniszter dr. Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszter Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter dr. Tuzson Bence igazságügyi miniszter Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és területfejlesztési miniszter Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős miniszter Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter Rogán Antal a miniszterelnök kabinetfőnöke dr. Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter
6. országos önkormányzati érdekszövetségek	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége
8. az érintett térségi fejlesztési tanácsok	Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács

Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése szerint a területfejlesztési koncepciók és programok véleményezésére jogosult szervek	2025.11.06-i állapot szerint
13. az érintett megyei jogú városok önkormányzata	Baja Megyei Jogú Város Kecskemét Megyei Jogú Város
szomszédos vármegyei önkormányzatok	Pest Vármegye Önkormányzata Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Önkormányzata Csongrád-Csanád Vármegye Önkormányzata Baranya Vármegye Önkormányzata Tolna Vármegye Önkormányzata Fejér Vármegye Önkormányzata
a Kormány nemzetpolitikáért, egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért, valamint nemzetiségpolitikáért felelős tagja	Nacsa Lőrinc a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára Soltész Miklós a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára

1. táblázat: Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése szerint a területfejlesztési koncepciók és programok véleményezésére jogosult szervek

2.4. Üzenetek

Prioritásonként a következő legfontosabb üzeneteket fogalmazzuk meg a célcsoporttagoknak:

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P1 Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
Települési önkormányzatok	Kulcsszerepük van a helyi gazdasági környezet alakításában: a vállalkozásbarát infrastruktúra fejlesztésében, a munkahelyteremtő kezdeményezések elősegítésében és a helyi gazdasági szereplők bevonásában. Aktív részvételük elengedhetetlen a vármegyei gazdaságfejlesztési célok eléréséhez.
Fejlesztési tanácsok	Koordinációs és összekötő szerepük révén elősegítik a gazdasági együttműködések és komplex térségi programok megvalósulását, támogatva a versenyképesség és foglalkoztatás növekedését.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A közigazgatási határon átnyúló, összehangolt gazdaságfejlesztés érdekében szükséges az együttműködés és közös stratégiai tervezés, különösen közlekedési, logisztikai és foglalkoztatási szempontból.
Gazdasági szereplők	Támogatást kapnak a vállalkozások fejlesztéséhez, innovációhoz és piacra jutáshoz, különös tekintettel a KKV-kra és logisztikai központokra. A kamarák, klaszterek elősegítik az együttműködést és a versenyképesség növelését, támogatják a munkahelyteremtést és integrációt.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	Fontos szerepük van a társadalmi kohézió erősítésében, közösségépítésben, hátrányos helyzetűek támogatásában és a helyi Fontos gazdaságélénkítő hatással bírnak a társadalmi befogadás, közösségfejlesztés és helyi kezdeményezések támogatása révén. Különösen a hátrányos helyzetű csoportok bekapcsolása révén járulnak hozzá a foglalkoztatás bővítéséhez.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P1 Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
Lakosság	A helyi gazdaságban való aktív részvétel – tudatos fogyasztás, helyi szolgáltatások igénybevétele, élethosszig tartó tanulás – hozzájárul a térség jólétéhez. A foglalkoztathatóság fejlesztése kiemelt cél.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	Kulcsszerepük a humánerőforrás fejlesztésben, társadalmi jólét és társadalmi integráció megteremtésében. Képzéseikkel és szolgáltatásaikkal erősítik a gazdasági alapokat. Kiemelt szerepük van a munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztésében, az egészséges, aktív társadalom megteremtésében, és ezáltal a gazdaság fenntartható működtetésében.
Egyházi, kulturális szervezetek	Helyi közösségek aktivizálásával és értékmegőrző szerepükkel hozzájárulnak a társadalmi stabilitáshoz, ezáltal a gazdasági környezet erősítéséhez is.
Helyi média	Kiemelt szereplők a partnerségi kommunikációban: tájékoztatnak, tudatosítanak, hozzájárulnak a társadalmi párbeszédhez és az átláthatósághoz.
Egyéb releváns célcsoportok	Kutatóintézetek, szakértők, tanácsadók szakmai támogatást nyújtanak a döntéshozatalban, elősegítik az innováció és fenntartható megoldások elterjedését, támogatják a vármegye gazdasági fejlődését.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	Részvételük biztosítja a döntések legitimitását, segíti a széles körű támogatottság kialakítását, valamint erősíti a közös felelősségvállalást a gazdaságfejlesztés iránt. A partnerségi megközelítés biztosítja, hogy a gazdaságfejlesztési döntések szakmai és társadalmi konszenzuson alapuljanak. A véleményező szervek bekapcsolódása elősegíti, hogy a fejlesztési programok valós gazdasági szükségletekre reagáljanak.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése
Települési önkormányzatok	A helyi önkormányzatok kulcsszerepet játszanak a vidéki térségek megtartóerejének növelésében: a szolgáltatások fejlesztésével, a közösségi élet erősítésével és a helyi infrastruktúra fejlesztésével hozzájárulnak az élhető vidék megteremtéséhez.
Fejlesztési tanácsok	A térségi fejlesztési tanácsok koordinációs szerepe elengedhetetlen az integrált, térségi szintű programok megvalósításához, amelyek célja a vidéki életminőség javítása és a lakosság helyben tartása.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A határokon átnyúló együttműködések elősegítik a vidéki térségek közös fejlesztését, különösen a közlekedési, gazdasági és szolgáltatási kapcsolatok erősítésén keresztül. Az összehangolt fellépés kulcsa a vidéki térségek megtartó képességének növelése.
Gazdasági szereplők	A vidéki gazdaság megerősítése – különösen a helyi termelők, kisvállalkozások és agrárinnováció támogatásán keresztül – hozzájárul a munkahelyek megtartásához, a jövedelmek helyben tartásához és a térségek népességmegtartó erejének fokozásához.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A civil szervezetek közösségformáló és társadalmi szerepvállalása erősíti a helyi identitást és kohéziót, támogatja a hátrányos helyzetű csoportokat, és hozzájárul a vidéki települések megtartóerejének növeléséhez.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése
Lakosság	A lakosság aktív részvétele, a helyi értékek megbecsülése, a közösségi életben való részvétel és a helyi szolgáltatások igénybevétele mind hozzájárulnak a vidéki életminőség emeléséhez és a helyben maradás ösztönzéséhez.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	A vidéki térségekben működő intézmények fejlesztése és szolgáltatásaik elérhetőségének javítása alapvető feltétele a lakosság életminőségének fenntartásához és megtartásához.
Egyházi, kulturális szervezetek	A helyi közösségek kulturális és szellemi életének fenntartásával, a hagyományok megőrzésével és a társadalmi kohézió erősítésével az egyházi és kulturális szervezetek aktív szerepet vállalnak a vidéki közösségek megtartásában.
Helyi média	A helyi fejlesztési lehetőségek és közösségi kezdeményezések bemutatásával a helyi média hozzájárul a közösségek megerősítéséhez, a pozitív vidéki identitás építéséhez, és ösztönzi a lakosság bekapcsolódását a helyi életbe.
Egyéb releváns célcsoportok	A szakértői háttér és kutatási eredmények segítik a hosszú távú, hatékony vidékfejlesztési programok kidolgozását és megvalósítását, amelyek valódi válaszokat adnak a népességmegtartás kihívásaira.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	A véleményező szervek bevonása a területfejlesztési tervek elkészítésébe hozzájárul ahhoz, hogy a vidékfejlesztési programok valós helyi szükségletekre és kihívásokra reagáljanak. A szolgáltatások elérhetőségének javítása, a vidéki közösségek megerősítése és a népességmegtartás támogatása csak összehangolt, partnerségi tervezéssel érhető el.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P3 Térségi elérhetőség és mobilitás
Települési önkormányzatok	A települési önkormányzatok kulcsszerepet játszanak a közlekedési infrastruktúra fejlesztésében, amely javítja a lakosság és a vállalkozások elérhetőségét, elősegítve a térségi gazdaság élénkítését és a népesség megtartását. Aktív közreműködésük biztosítja, hogy a fejlesztések a helyi igényekre épüljenek.
Fejlesztési tanácsok	A fejlesztési tanácsok kulcsszerepet vállalnak a térségi együttműködések ösztönzésében és a közlekedési fejlesztések összehangolásában. Támogatják az integrált, fenntartható közlekedési rendszerek kialakítását.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A térségi és határon átnyúló közlekedési együttműködés lehetőséget teremt az elérhetőség javítására, a gazdasági kapcsolatok erősítésére és az egységes közlekedési hálózat kialakítására. A koordinált fejlesztések hozzájárulnak a mobilitás és életminőség javításához.
Gazdasági szereplők	A közlekedési fejlesztések célja a vállalkozások jobb elérhetőségének biztosítása, a logisztikai és termelési folyamatok hatékonyságának növelése, valamint a munkaerő mobilitásának elősegítése. Kiemelt figyelmet kapnak az innovatív, környezetbarát közlekedési megoldások.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A civil szervezetek fontos szereplői a közlekedési tervezés társadalmasításának. Bevonásukkal biztosítható, hogy a

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P3 Térségi elérhetőség és mobilitás
	fejlesztések figyelembe vegyék a lakosság, különösen a hátrányos helyzetű csoportok igényeit, és támogassák a fenntartható közlekedési formák elterjedését.
Lakosság	A cél egy megfizethető, biztonságos és akadálymentes közösségi közlekedési hálózat kialakítása, amely javítja a mindennapi elérhetőséget a munkahelyekhez, oktatási, egészségügyi és kulturális intézményekhez. A fejlesztések kiemelten kezelik a vidéki térségek és sérülékeny csoportok közlekedési esélyeit.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	A közlekedési rendszerek fejlesztése segíti az intézményekhez való biztonságos és gyors hozzáférést, különösen gyermekek, idősek és fogyatékkal élők számára. Az intézményekkel együttműködve támogatjuk az akadálymentes és igényalapú közlekedési megoldások kialakítását.
Egyházi, kulturális szervezetek	Az egyházi és kulturális szervezetek fontos partnerek lehetnek a közlekedési fejlesztések társadalmi elfogadottságának erősítésében, különösen a közösségi tájékoztatás és a szemléletformálás terén. Közösségeik révén segíthetik a fenntartható közlekedési formák elfogadását és a helyi igények közvetítését a tervezés során.
Helyi média	A helyi média fontos szerepet tölt be a közlekedési fejlesztésekről való tájékoztatásban és a lakossági bevonás ösztönzésében. Közreműködésükkel növelhető a társadalmi elfogadottság és a fenntartható közlekedési formák használata.
Egyéb releváns célcsoportok	A kutatók és szakértők támogatása hozzájárul az innovatív, hatékony és környezetbarát közlekedési megoldások bevezetéséhez. Szakmai munkájuk segíti a hosszú távon fenntartható térségi mobilitási rendszerek kialakítását.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	A véleményező szervek stratégiai szerepet töltenek be a térségi elérhetőség és mobilitás fejlesztését célzó programok szakmai megalapozásában és jogszabályi megfelelőségének biztosításában. Részvételük elősegíti az intermodális, fenntartható és akadálymentes közlekedési rendszerek kialakítását, valamint hozzájárul a fejlesztések eredményességének nyomon követéséhez. Kiemelten fontos az együttműködésük a fejlesztési tervek országos és európai közlekedéspolitikai célokhoz való illesztésében, különösen a határon átnyúló és térségi programok esetében.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata
Települési önkormányzatok	A helyi önkormányzatok kulcsszerepet játszanak a természeti, energetikai és humán erőforrások fenntartható kezelésében. Kiemelten fontosnak tartjuk a vízügyi, energetikai és környezetvédelmi beruházások ösztönzését, valamint a lakosság egészségének, tudásának és alkalmazkodóképességének fejlesztését, amelyek együttesen javítják az életminőséget.
Fejlesztési tanácsok	A fejlesztési tanácsok jelentős szerepet töltenek be a térségi szintű együttműködések koordinálásában. Támogatja, hogy az erőforrás-

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata
	gazdálkodás, megújuló energia és klímaalkalmazkodás mellett a humán kapacitások – például a tudásmegosztás és alkalmazkodóképesség – is megjelenjenek a programokban.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	Az összehangolt fellépés a környezeti és humán erőforrások közös védelmében és fejlesztésében lehetővé teszi a térségi szintű válaszadást a klímaváltozás, elvándorlás és munkaerőhiány kihívásaira. Kiemelten fontos a közös tanulás és tudásmegosztás támogatása is.
Gazdasági szereplők	Fontosnak tartjuk, hogy a gazdasági szereplők olyan megoldásokat alkalmazzanak, amelyek nemcsak a környezeti erőforrásokat kímélik, hanem a munkavállalók jólétére, egészségére és képzésére is figyelmet fordítanak. Az emberi tőke fejlesztése kulcsa a hosszú távú versenyképességnek.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A civil szervezetek hozzájárulása nemcsak a természeti környezet védelmében, hanem a közösségek tudatosságának növelésében, az aktív állampolgárság fejlesztésében és a társadalmi erőforrások megerősítésében is kiemelt jelentőségű.
Lakosság	A fenntartható életmód feltételeinek megteremtése nemcsak a környezet, hanem az emberi erőforrások – egészség, tanulás, közösségi aktivitás – megőrzését is szolgálja. A víz- és energiagazdálkodás fejlesztése mellett hangsúlyt kap az életminőség és tudatosság növelése is.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	A korszerű rendszerek bevezetésével nemcsak az intézmények energiahatékonysága javul, hanem a humán erőforrásra – dolgozókra, tanulóira, ellátottakra – gyakorolt pozitív hatás is erősödik. Cél a környezeti fenntarthatóság és az emberi jólét összehangolása.
Egyházi, kulturális szervezetek	Szerepük meghatározó a közösségi értékek, a tudatos életvitel és a társadalmi felelősségvállalás megerősítésében. A fenntartható jövő érdekében közösségeiken keresztül az emberi erőforrások fejlesztéséhez is hozzájárulnak.
Helyi média	A helyi média közvetítő szerepe elengedhetetlen a fenntarthatóságról szóló ismeretek és jó gyakorlatok terjesztésében. Ezzel támogatja a lakosság tájékozottságát és a környezettudatos, aktív állampolgári magatartás elterjedését.
Egyéb releváns célcsoportok	A szakmai tudás közvetítése, az innovációk fejlesztése és a hosszú távú stratégiai gondolkodás révén hozzájárulnak mind a környezeti, mind a humán erőforrások védelméhez és fejlesztéséhez. Kiemelt jelentőségű a tudásalapú megközelítések támogatása.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	A véleményező szervek szakmai kontrollja elősegíti, hogy a fejlesztési programok megfeleljenek a környezetvédelmi, vízügyi, energetikai és humán fenntarthatósági szempontoknak. Kiemelt szerepük van abban, hogy a programok komplex módon szolgálják a természeti és társadalmi erőforrások megőrzését.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P5 Ember, család, közösség
Települési önkormányzatok	A helyi önkormányzatok kulcsszerepet játszanak a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításában. Kiemelten fontos a családbarát helyi politika és intézményfejlesztések támogatása, amelyek erősítik a közösségeket és növelik a népességmegtartó képességet.
Fejlesztési tanácsok	A fejlesztési tanácsok összehangolt térségi programok kialakításával támogatják a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést, a társadalmi befogadást és a felzárkózást. Szerepük meghatározó a térségi együttműködések és komplex szociális programok megvalósításában.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A határmenti és térségi együttműködések elősegítik az egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatások összehangolt fejlesztését, a társadalmi kohézió erősítését és a térségek közötti esélyegyenlőség javítását.
Gazdasági szereplők	A gazdasági szereplők fontos partnerek a helyi foglalkoztatásban és az esélyteremtésben. Kiemelten értékeljük a családbarát munkahelyi megoldásokat, valamint a képzési, foglalkoztatási és társadalmi felelősségvállalási kezdeményezésekben való részvételüket.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A civil szervezetek jelentős szerepet töltenek be a közösségek építésében, a társadalmi befogadás előmozdításában és a hátrányos helyzetű csoportok támogatásában. Tevékenységük erősíti a helyi identitást és elősegíti a lakosság aktív részvételét.
Lakosság	Fontos, hogy a lakosság tájékozottan vegyen részt a helyi közösségi életben és éljen a minőségi oktatási, egészségügyi, családtámogatási és szociális szolgáltatások lehetőségeivel. Kiemelten támogatjuk az élethosszig tartó tanulást, a rugalmas munkavégzési lehetőségeket és a foglalkoztathatóság javítását.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	Az intézmények fejlesztése és működésük korszerűsítése hozzájárul a társadalmi befogadáshoz, a közösségek megerősítéséhez és az esélyegyenlőség biztosításához. Kiemelten fontosak az innovatív, integrált szolgáltatási modellek elterjesztésében.
Egyházi, kulturális szervezetek	Egyházi és kulturális szervezetek közösségformáló tevékenységükkel támogatják a társadalmi kohéziót, a hagyományok megőrzését és az értékalapú helyi összefogást. Számítunk aktív részvételükre a közösségi kezdeményezésekben és fejlesztési programokban.
Helyi média	A helyi média fontos szerepet játszik a társadalmi részvétel ösztönzésében és a közösségi események, programok, szolgáltatások ismertetésében. Kiemelt jelentőségű a társadalmi tudatosság és befogadás elősegítése, különösen a hátrányos helyzetű csoportok esetében.
Egyéb releváns célcsoportok	A kutatók és szakértők hozzájárulnak a társadalmi integráció és közösségfejlesztés megalapozott megvalósításához. Szakmai tudásuk, kutatásaik és jó gyakorlataik támogatják a fejlesztési programok eredményességét.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében	A véleményező szervek szerepe kiemelten fontos a társadalmi esélyegyenlőség, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a családbarát környezet érvényesítésében.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P5 Ember, család, közösség
véleményezésre jogosultak	

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P6 Digitális és kreatív megye
Települési önkormányzatok	A települési önkormányzatok kiemelt szerepet játszanak a digitális szolgáltatások terjesztésében, különösen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, a közigazgatási hatékonyság és a közösségi élet digitalizációja terén. Fontos a helyi digitális stratégiák kialakítása, amelyek fenntartható, inkluzív és helyi adottságokra épülő digitális ökoszisztémákat eredményeznek.
Fejlesztési tanácsok	A fejlesztési tanácsok kulcsszerepet töltenek be a digitális és kreatív térségi együttműködések előmozdításában. Katalizálhatják a közszolgáltatási, gazdasági és társadalmi célú digitális fejlesztési programokat, és a digitális kompetenciák, innovációs központok, startupok térségi elterjedését.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A digitális infrastruktúra és szolgáltatások térségi szintű összehangolása határon átnyúló együttműködést kíván. A partnerség lehetőséget ad egységes platformok kialakítására, a gazdaság versenyképességének javítására és a lakosság digitális életminőségének emelésére.
Gazdasági szereplők	A digitális átállás és az innovatív technológiák bevezetése növeli a vállalkozások versenyképességét és piacra jutási esélyeit. Fontosnak tartjuk a KKV-k, kreatív iparágak és digitális szolgáltatások fejlesztését, valamint az új digitális megoldások elterjesztését, beleértve az ügyintézkést és kiskereskedelmet is.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A digitális eszközök révén a civil szervezetek erősíthetik társadalmi szerepvállalásukat, kapcsolatot tarthatnak a közösségekkel, és hatékonyabban szolgálhatják a hátrányos helyzetű csoportok digitális bevonását. Fontos a civil szféra digitális jelenlétének és kompetenciáinak fejlesztése.
Lakosság	A digitális eszközök javítják a mindennapi élet minőségét, az ügyintézés, tanulás és közösségi részvétel egyszerűbbé és hatékonyabbá válik. Kiemelten fontos a digitális írástudás erősítése.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	A digitális megoldások elterjesztése hozzájárul az oktatási és egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához. Szorgalmazzuk az innovatív, digitálisan támogatott szolgáltatási modelleket, valamint az intézmények digitális kompetenciáinak fejlesztését.
Egyházi, kulturális szervezetek	A digitális eszközök lehetőséget biztosítanak a közösségek szélesebb körű elérésére, a kulturális értékek megőrzésére és bemutatására. Szerepük van a digitális identitás és helyi közösségi kötődés megerősítésében is.
Helyi média	A helyi média szerepe meghatározó a digitális fejlesztések ismertetésében, a digitális tudatosság növelésében és a közösségi részvétel ösztönzésében. Tartalmaikkal hozzájárulnak a digitális kompetenciák fejlődéséhez és a társadalmi kohézió erősítéséhez.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P6 Digitális és kreatív megye
Egyéb releváns célcsoportok	A kutatók és szakértők munkája elősegíti a digitális fejlesztések szakmai megalapozását. Kiemelt szerepük van az innovációs modellek bevezetésében, a vármegye digitális stratégiájának kialakításában és a technológiai fejlődés társadalmi hasznosulásának támogatásában.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	A véleményező szervek szerepe meghatározó abban, hogy a digitális és kreatív fejlesztések a jogszabályi és szakmai elvárásoknak megfelelően, társadalmilag igazságosan és hozzáférhetően valósuljanak meg. Fontos az ágazati és térségi összhang biztosítása is, különösen a közszolgáltatások, az oktatás, az egészségügy és a helyi gazdaság digitalizációját érintő programok esetében.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P7 Térségmarketing
Települési önkormányzatok	A települési önkormányzatok fontos szerepet játszanak a helyi identitás, értékek és közösségi arculat megőrzésében, bemutatásában. Aktív részvételük elősegíti a megye egységes térségmárkájának építését és hiteles képviselését a helyi lakosság, a vállalkozások és a látogatók felé.
Fejlesztési tanácsok	A fejlesztési tanácsok kulcsszerepet vállalnak a térségi marketingprogramok összehangolásában és koordinálásában, támogatva a megyei értékek következetes, országos és nemzetközi megjelenítését. Munkájuk hozzájárul a befektetésösztönzéshez, a turizmus fejlődéséhez és a helyi gazdaság erősítéséhez.
Szomszédos vármegyei önkormányzatok	A szomszédos önkormányzatok együttműködése lehetővé teszi a közös térségi arculat kialakítását és a marketingtevékenységek összehangolását, ezzel erősítve a régiók közötti kooperációt és a közigazgatási határokon átnyúló vonzerőt.
Gazdasági szereplők	A gazdasági szereplők érdekeltek a térségi márkáépítésben, hiszen a térség pozitív megítélése új piacokat nyithat meg, növeli a helyi termékek és szolgáltatások ismertségét, és ösztönözheti az együttműködésen alapuló vállalkozásfejlesztést.
Civil szervezetek és nonprofit szervezetek	A civil szervezetek és nonprofit kezdeményezések aktív résztvevői a térségi identitás építésének. Helyi értékeket bemutató programjaikkal, közösségi eseményeikkel hozzájárulnak a megye arculatának hiteles és élő bemutatásához.
Lakosság	A lakosság helyismerete, értékeinek ápolása és aktív részvétele alapvető a hiteles térségmarketinghez. Az erős helyi identitás és közösségi büszkeség elősegíti a vármegye pozitív megítélését, megtartó erejét és vonzerejét.
Oktatási, egészségügyi és szociális intézmények	Ezek az intézmények a térség közösségi arcai: szolgáltatásaik színvonala és nyitottsága hozzájárul a térségi imázs alakításához. Megjelenésük, elérhetőségük és kapcsolódásuk a közösségi élethez erősíti a vármegye vonzerejét.
Egyházi, kulturális szervezetek	Az egyházi és kulturális szervezetek tevékenysége révén értékeket, hagyományokat és közösségi élményeket közvetítenek, amelyek

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P7 Térségmarketing
	szervesen kapcsolódnak a térségmarketinghez, és hozzájárulnak a közösségi identitás fenntartásához.
Helyi média	A helyi média közvetítőként erősíti a vármegye térségi márkáját, bemutatva az értékes kezdeményezéseket, helyi hősokeket, jó gyakorlatokat és eseményeket. Hozzájárul a vármegye pozitív képének tudatos alakításához.
Egyéb releváns célcsoportok	A kutatóintézetek és szakértők hozzájárulnak a térségmarketing szakmai megalapozottságához, segítik a hatásméréseket, a célcsoportokra szabott üzenetek kialakítását, és támogatják az adatalapú döntéshozatalt a márkaépítésben.
A Kormányrendelet 18.§ (5) bekezdése értelmében véleményezésre jogosultak	A véleményező szervek szerepe kulcsfontosságú abban, hogy a térségmarketinghez kapcsolódó fejlesztések és kommunikációs irányok illeszkedjenek a térségi, országos és uniós fejlesztési dokumentumokhoz, valamint megerősítsék a közpolitikai koherenciát. Jelenlétük hozzájárul a márkaépítési folyamatok átláthatóságához, valamint támogatja a vármegye identitásának hiteles és hosszú távon is fenntartható megjelenítését.

2.4. A bevonás célja

A partnerség elvének érvényesítése a területfejlesztés minden szakaszában – a tervezéstől a megvalósításon át a monitoringig – alapvető feltétele a fejlesztési programok eredményességének, társadalmi elfogadottságának és fenntarthatóságának. Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési gyakorlatában a célcsoportok bevonása tudatos és többszintű folyamat, amely az alábbi célokat szolgálja:

1. Véleménygyűjtés és igényfelmérés

A különböző érdekcsoportok – így a helyi önkormányzatok, gazdasági szereplők, civil szervezetek, vidékfejlesztés szereplői és lakossági közösségek – javaslatainak, tapasztalatainak és szempontjainak integrálása biztosítja, hogy a tervek valóban tükrözzék a térségi szükségleteket és lehetőségeket. A sokféle perspektíva megismerése segít megalapozottabb, relevánsabb és célzottabb beavatkozásokat tervezni.

2. Tudás- és tapasztalatátadás mindkét irányban

A szakpolitikai és helyi szereplők közötti kétirányú tudásáramlás lehetőséget teremt arra, hogy a szakmai ismeretek helyi kontextusba ágyazódjanak, a gyakorlati tapasztalatok visszacsatolásra kerüljenek a tervezés során, valamint új, helyspecifikus és innovatív megközelítések alakuljanak ki.

3. Közös fejlesztési elképzelések azonosítása

A partnerségi folyamat elősegíti azoknak a fejlesztési irányoknak a beazonosítását, amelyek széles társadalmi támogatottságot élveznek, és lehetőséget ad a már létező jó gyakorlatok adaptálására. Bács-Kiskun vármegye kiemelten kezeli a zászlóshajó projektek térségi szintű kialakítását, melyek a partnerségi egyeztetésekre épülnek.

4. Társadalmi támogatás, elfogadottság és legitimitás megteremtése

A célcsoportok bevonása növeli a fejlesztések társadalmi beágyazottságát. Ha az érintettek részt vesznek a tervezési folyamatban, nagyobb az esélye annak, hogy a megvalósítást is támogatják, így nő a programok legitimitása és fenntarthatósága.

5. Helyi értékek érvényre juttatása

A partnerségi folyamat során lehetőség nyílik a megyei közösségek természeti, kulturális és társadalmi értékeinek integrálására a fejlesztési stratégiába, ezzel erősítve a térségi identitást.

6. Transzparencia és információelérés biztosítása

A döntéshozatali folyamatok átláthatósága, a megfelelő időzítésű tájékoztatás és az egyeztetési tervek előzetes ismertetése alapfeltétele annak, hogy a partnerség ne csak formális, hanem érdemi lehessen. Különösen fontos, hogy az információhoz való hozzáférés mindenki számára akadálymentesen biztosított legyen.

7. Konfliktusmegelőzés és konszenzuskeresés

A partnerségi megközelítés elősegíti a különböző érdekek korai azonosítását és összehangolását, így mérsékelhetők a megvalósítás során felmerülő feszültségek, elkerülhetők a késedelmek és költségtöbbletek.

8. Helyi kapacitások fejlesztése

A bevonási folyamat során nemcsak információmegosztás, hanem tudás- és kompetenciafejlesztés is történik, ami hosszú távon erősíti a helyi szereplők önálló cselekvőképességét és fejlesztési aktivitását.

9. Monitoring és visszacsatolás

A célcsoportok folyamatos bevonása lehetőséget biztosít arra, hogy a fejlesztési programok társadalmi hatásai nyomon követhetők legyenek, és szükség esetén időben beavatkozás történjen.

10. Társadalmi innováció ösztönzése

A partnerség serkenti az együttműködést, a közös gondolkodást és új megoldások születését, amelyek a helyi kihívásokra célzott, kreatív válaszokat adhatnak.

A Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési koncepció kialakítása és megvalósítása során a partnerségi elv alkalmazása nem formai, hanem tartalmi szinten valósul meg. A célcsoportok aktív bevonása biztosítja a fejlesztések megalapozottságát, társadalmi elfogadottságát és a megye egészére kiterjedő, hosszú távon is fenntartható fejlődési pályák kialakulását.

2.5. A bevonás eszközei, módszerei és részvételi formák

A tervezési folyamat során tudatosan **építettünk a térségi szereplők sokszínű együttműködésére**. A különböző szektorok – önkormányzatok, gazdasági és civil szervezetek, intézmények, szakértők – bevonásával lehetőség nyílt olyan új, kreatív megoldások azonosítására, amelyek jobban illeszkednek a helyi sajátosságokhoz és hatékonyabban válaszolnak a térség kihívásaira. E szereplők különböző nézőpontjai, helyi ismeretei és gyakorlati tapasztalatai értékes kiegészítést jelentettek a területfejlesztési szakmai megközelítésekhez.

Az Önkormányzata a 2020 utáni tervezési időszakra való felkészülést a **vármegyei területrendezési terv módosításával** és a kapcsolódó fejlesztéspolitikai dokumentumok kidolgozásával kezdte meg, a partnerségi alapelvek szellemében. A folyamat már 2018 áprilisában nyilvános munkaindító

konferenciával indult, amelyet írásos megkeresés követett a települési önkormányzatok felé, fejlesztési javaslataik összegyűjtésére. Ezt követően, 2018 júliusában került sor a **„Járási Jövőműhely Roadshow”** rendezvénysorozatra, amely lehetőséget teremtett a vármegye helyzetének közös feltárására, valamint a különböző szereplők – önkormányzatok, gazdasági és civil szervezetek – bevonására. A tervezés folyamatát 2018 novemberében és 2019 áprilisában a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés is megismerte. A települési és állami főépítészek számára külön workshop biztosította a tájékoztatást. A munkaanyagok véleményezésére több alkalommal informális egyeztetésekre is sor került, különösen a települési önkormányzatok bevonásával.

A területfejlesztési tervek elkészítésére, a partnerségi, tervezési és egyeztetési tevékenységekre a korábbi eredményes gyakorlatnál sokkal rövidebb idő állt rendelkezésre. Gyakorlatilag szinte párhuzamosan készültek a területfejlesztési koncepció és program előkészítő és javaslattevő fázisai. A fejlesztési dokumentumok kialakítása a partnerségi alapelvek szerint zajlott, együttműködésben a helyi önkormányzatokkal, gazdasági és civil szervezetekkel, gazdasági kamarákkal és egyházi szereplőkkel. A programozási szakasz részeként **2020 júniusában indult el a projektgyűjtés**, amely során a vármegye **119 települési önkormányzatától** közel 1500 projektjavaslat érkezett be. A Bács-Kiskun megyei területfejlesztési koncepció megalapozásához, valamint a következő európai uniós támogatási időszak pályázati tervezéséhez a vállalkozások és civil szervezetek fejlesztési igényeinek feltérképezése is elengedhetetlen volt. Az Önkormányzat 2020 szeptemberében az **iparkamarával** és a **Civil Információs Centrummal** együttműködésben online kérte ki a középtávú, prioritizált projektötleteket.

E partnerségi alapokon valósulhatott meg olyan programtervezés, amely a helyi piaci igényekhez igazodik, és előkészíti a célzottabb forrásfelhasználást. A térségi együttműködéseket tovább erősítette a 2020. augusztus 4-én megalakult **Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács**, amely a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség fejlesztési koncepciójának és programjának kidolgozásáért felel.

A tervezés során a vármegyei és helyi önkormányzatok közötti együttműködés szervezett kereteit biztosította **vármegyei területfejlesztési konzultációs fórum**, amelyet az Önkormányzat és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közösen működtetett. A fórum 2020. november 25-i ülésének témája volt a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv. 14/B. § (3) bekezdésének megfelelően a „Bács-Kiskun 2030” – Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciója.

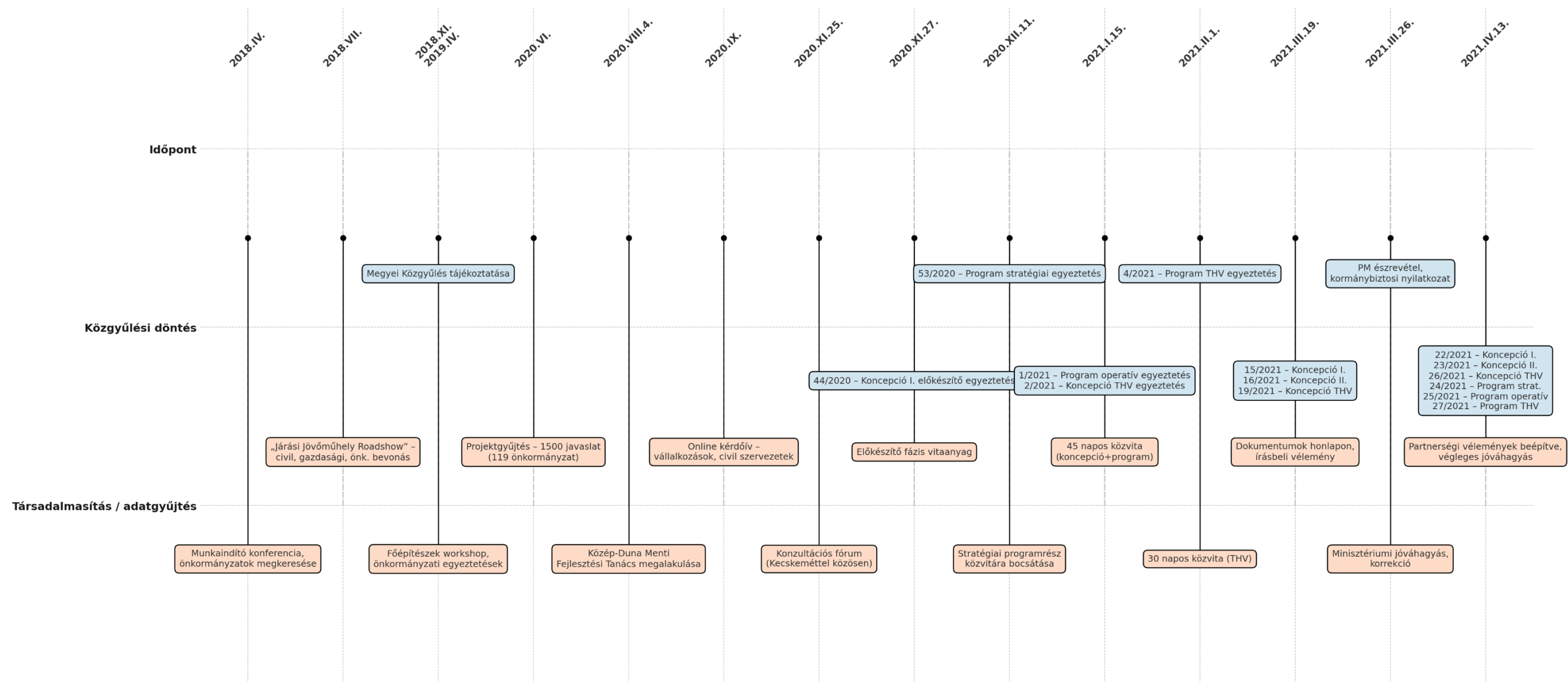
2021. márciusában a települési önkormányzatok részére **fórumokat** tartottunk, a vírushelyzet miatt online módon. Az eseményeket igazoló dokumentumok a 4. számú melléklet 19. pontjához kerültek feltöltésre.

2021. márciusában az **egyházi vezetőket** levélben tájékoztattuk a pályázati lehetőségekről.

A fejlesztési tervek a **véleményezési eljárás** időtartama alatt elérhetőek és letölthetőek voltak a www.bacsiskun.hu honlapról, az egyeztetési időszak alatt a véleményeket, javaslatokat írásban lehetett benyújtani levélben vagy e-mailen keresztül.

A partnerségi alapelveknek megfelelően **a vármegye fejlesztési dokumentumait a helyi önkormányzatokkal, gazdasági és civil szervezetekkel, gazdasági kamarákkal és egyházakkal együttműködésben alakította ki**. A partnerség révén nemcsak az érintettek véleménye és tapasztalata jelent meg a fejlesztési dokumentumokban, hanem olyan együttműködési minták is kirajzolódtak, amelyek megalapozhatják a jövőbeli közös cselekvést. A Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési tervezés jó példát mutat arra, hogy a partnerségi elv következetes alkalmazásával hogyan lehet széles körű társadalmi részvételt biztosítani a területfejlesztési folyamatokban, amely végső soron a fejlesztések sikerességét és fenntarthatóságát szolgálja.

A területfejlesztési tervek elfogadásának menetrendjét az 1.1.2. pontban részleteztük, itt áttekinthető formában mutatjuk be a folyamatot és a célcsoportok bevonását.

1. ábra: Bács-Kiskun vármegyei területfejlesztési dokumentumok társadalmasítása és elfogadása (2018-2021)

3. Területfejlesztési Program végrehajtására vonatkozó Partnerségi terv

3.1. A végrehajtásba bevonandó célcsoportok

A területfejlesztési program végrehajtása mindig több szereplő együttműködésére épül, és a tervezéshez képest a végrehajtás során konkrét feladat- és szerepkörök kerülnek előtérbe.

1. Önkormányzati szereplők

- **Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata:** a területfejlesztési program gazdája és koordinátora, felelős a stratégiai keretek betartásáért, a forrásfelhasználás nyomon követéséért, és a partnerségi folyamat fenntartásáért.
- **Települési önkormányzatok (119 db):** közvetlen kedvezményezettek, helyi projektek előkészítői, megvalósítói, a helyi közszolgáltatások szervezői, a közösségek bevonásának elsődleges csatornái.
- **Kecskemét és Baja megyei jogú városok:** fenntartható városfejlesztési programok végrehajtói, a várostérségi beruházások fő felelősei.
- **Önkormányzati társulások:** térségi projektek végrehajtói, például hulladékgazdálkodás, közszolgáltatások, közlekedésfejlesztés területén.

2. Gazdasági élet szereplői

- **Mikro-, kis- és középvállalkozások:** közvetlen kedvezményezettek (pl. technológiafejlesztés, kapacitásbővítés), munkáltatók és a helyi gazdaságfejlesztés motorjai.
- **Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi- és Iparkamara:** érdekképviselő, vállalkozásfejlesztési tanácsadás, információátadás szervezete.
- **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatósága:** érdekképviselő, vállalkozásfejlesztési tanácsadás, információátadás szervezete.
- **Klaszterek, ipari parkok, logisztikai központok:** együttműködés és integrált fejlesztések terepei.
- **Agrárgazdasági szereplők:** termelők, feldolgozók és logisztikai központok a térségi agrár-élelmiszeripari lánc kulcsszereplői, munkáltatók és a helyi gazdaságfejlesztés motorjai.
- **Turisztikai szolgáltatók:** szálláshelyek, vendéglátók és attrakcióüzemeltetők a térségi turizmus erősítői.
- **Logisztikai és szállítmányozási vállalkozások:** mobilitás és export-orientált fejlesztések hasznélvezői és végrehajtói.
- **Energetikai szolgáltatók:** megújuló energia és energiahatékonysági fejlesztések partnerei, energiaközösségek létrehozói.
- **Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal:** Munkaerő-piaci programok végrehajtója, a foglalkoztatási osztályain keresztül a képzési és munkaerőpiaci programok lebonyolítója.

3. Civil szervezetek és nonprofit szereplők

- **Civil Információs Centrum:** koordinátor és információs csomópont a civil szféra bevonásában.
- **Környezetvédelmi és fenntarthatósági témával érintett civil szervezetek:** klímaalkalmazkodási és természetvédelmi programok végrehajtói, szemléletformálás kulcsszereplői.
- **Kulturális egyesületek és alapítványok:** identitásépítő és örökségmegőrző kezdeményezések motorjai.
- **Sport egyesületek:** közösségi sport és egészségfejlesztés programjainak szervezői.

- **Szociális szolgáltatók:** hátrányos helyzetű csoportokat támogató és felzárkóztató programok végrehajtói.
- **LEADER szervezetek:** vidékfejlesztési és közösségépítő kezdeményezések koordinátorai, a helyi akciócsoportokon keresztül közösségi alapú fejlesztéseket valósítanak meg.

4. Érintett lakossági csoportok

Területi megközelítés szerint

- **Városi lakosság:** a városok fejlesztési programjainak közvetlen résztvevői és haszonélvezői.
- **Kisvárosi közösségek:** járási székhelyek és kisvárosok lakossága, a járási fejlesztési programjainak közvetlen résztvevői és haszonélvezői.
- **Falusi közösségek:** 5000 fő alatti települések lakói, a kistelepülések fejlesztési programjainak közvetlen résztvevői és haszonélvezői.
- **Tanyasi lakosság:** külterületi, szórt beépítésű területeken élők, a tanyafejlesztési programok közvetlen résztvevői és haszonélvezői.
- **Hátrányos helyzetű térségek:** a komplex programmal fejlesztendő járások lakossága (pl. Jánoshalmi, Bácsalmási járás), akik számára a területfejlesztési program kiemelt célja az alapellátásokhoz való hozzáférés javítása, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, valamint a társadalmi felzárkózás támogatása.

Társadalmi csoportok szerint

- **Fiatalok (18-35 év):** a helyben maradási ösztönző programok kedvezményezettjei, innovációs és vállalkozásfejlesztési programok célcsoportjai, fogyasztóként a digitális szolgáltatások, szórakozási és kulturális kínálat, valamint a modern közlekedési és lakhatási megoldások keresői.
- **Családok gyermekekkel:** a népességmegtartó programok és oktatási, szociális szolgáltatásfejlesztések haszonélvezői, fogyasztóként a lakhatási, oktatási, egészségügyi, szabadidős és turisztikai szolgáltatások legfőbb felhasználói.
- **Idős lakosság (65+ év):** az aktív idősödést támogató és egészségügyi programok kedvezményezettjei, fogyasztóként az egészségügyi, gondozási és rekreációs szolgáltatások igénybe vevői, valamint a kulturális és közösségi programok aktív résztvevői.
- **Hátrányos helyzetű csoportok:** a társadalmi felzárkóztató programok fókuszcsoportjai, fogyasztóként a szociális, oktatási és munkaerő-piaci szolgáltatások igénybe vevői, akik számára az alapellátásokhoz való hozzáférés biztosítása a kulcs.
- **Munkavállalók:** foglalkoztatási és képzési programok közvetlen résztvevői, a munkaerőpiaci alkalmazkodás kulcsszereplői, fogyasztóként a képzési, mobilitási, közlekedési és lakhatási szolgáltatások használói, valamint a helyi gazdaság vásárlóerejének fenntartói.

5. Helyi közösségek

- **Kulturális intézmények:** múzeumok, könyvtárak, kulturális központok, a közösségi identitás erősítésének és kulturális programok végrehajtásának szervezői.
- **Nemzeti Művelődési Intézet** – közművelődési és közösségfejlesztési programok szakmai koordinátora.

6. Fejlesztési és koordinációs szervezetek

- **Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács:** térségi koordináció és fejlesztési források összehangolásának szereplője.
- **Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács:** vármegyehatárokon átnyúló együttműködések koordinátora.
- **Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna:** regionális gazdasági együttműködések és nagyprojektek szervezője.

- **Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége:** a vármegyék érdekképviselői szervezete, amely hozzájárul a megyei fejlesztési érdekek becsatornázásához az országos döntéshozatalba.
- **Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége:** a települési önkormányzatok érdekképviselői szervezete, amely támogatja a helyi fejlesztési érdekek országos képviseletét és a jó gyakorlatok megosztását.
- **A szomszédos vármegyék önkormányzatai:** Pest Vármegye Önkormányzata, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Önkormányzata, Csongrád-Csanád Vármegye Önkormányzata, Baranya Vármegye Önkormányzata, Tolna Vármegye Önkormányzata, Fejér Vármegye Önkormányzata. a határ menti térségi együttműködések és közös fejlesztések partnerei, különösen a közlekedési kapcsolatok, gazdasági hálózatok, turisztikai termékek és környezetvédelmi programok összehangolásában.
- **BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.:** projektmenedzsment, pályázat-előkészítés és fejlesztési tanácsadás végrehajtója.

7. Oktatási és kutatási intézmények

- **Neumann János Egyetem és Nemzeti Közszolgálati Egyetem:** kutatás-fejlesztési és innovációs projektek partnere, tudástranszfer központja, a humán tőke fejlesztésének kulcsintézményei, amelyek egyszerre szolgálják a gazdaság versenyképességét, a közösségépítést és a társadalmi esélyegyenlőséget.
- **Vármegyei szakképzési központok:** munkaerőpiaci képzések és átképzések megvalósítói, a humán tőke fejlesztésének kulcsintézményei, amelyek egyszerre szolgálják a gazdaság versenyképességét, a közösségépítést és a társadalmi esélyegyenlőséget.
- **Vármegyei tankerületi központok és szakképzési centrumok:** köznevelési infrastruktúra-fejlesztések végrehajtói, a humán tőke fejlesztésének kulcsintézményei, amelyek egyszerre szolgálják a gazdaság versenyképességét, a közösségépítést és a társadalmi esélyegyenlőséget.
- **Pedagógiai Szakszolgálat:** a speciális oktatásfejlesztést és felzárkózást támogató szolgáltatások megvalósítója.
- **Vármegyei egyházi és civil fenntartású oktatási intézmények:** a köznevelési és szociális fejlesztések végrehajtói, a humán tőke fejlesztésének kulcsintézményei, amelyek egyszerre szolgálják a gazdaság versenyképességét, a közösségépítést és a társadalmi esélyegyenlőséget.
- **Kutatóintézetek:** a szakmai megalapozás és monitoring tevékenység végrehajtói.

8. Egészségügyi intézmények

- **Bács-Kiskun vármegyei kórházak:** egészségügyi infrastruktúra-fejlesztések kedvezményezettjei, akik hozzájárulnak az életminőség javításához, a térség népességmegtartó képességéhez és a munkaerő egészségi állapotának fenntartásához is.
- **Egészségfejlesztő irodák:** prevenciós és egészségmegőrző programok végrehajtói.
- **Járóbeteg-szakellátó központok:** a helyi hozzáférés biztosítói a szakorvosi ellátásokhoz, a kórházak tehermentesítői.
- **Egészségügyi alapellátás intézményei:** háziorvosi rendelők, fogorvosi rendelők, védőnői szolgálatok, a mindennapi egészségügyi szolgáltatások alappillérei, a lakosság közvetlen egészségügyi ellátásának biztosítói.
- **Mentőállomások:** sürgősségi ellátás végrehajtói, a térségi biztonság és az életmentés kulcsszereplői.
- **Rehabilitációs központok és szakrendelők:** a felépülést támogató és speciális szakterületeken ellátást nyújtó intézmények, a hosszú távú életminőség-javítás biztosítói.

9. Szociális intézmények

- **Idősek otthonai és gondozóházak:** a bentlakásos és nappali idősellátás intézményei, az aktív idősödést és gondozást biztosító szolgáltatások végrehajtói. Hozzájárulnak a népességmegtartó képességhez az idősek biztonságos ellátásával, az életminőség javításával, valamint új munkahelyek teremtésével a szociális ágazatban.
- **Család- és gyermekjóléti központok és szolgálatok:** a gyermekvédelem és családtámogatás elsődleges szereplői, a megelőzés, tanácsadás és támogatás biztosítói. Erősítik a társadalmi kohéziót, segítik a gyermekek és családok felzárkózását, ezáltal csökkentik a társadalmi egyenlőtlenségeket és támogatják a helyi közösségek stabilitását.
- **Fogyatékos személyek otthonai és nappali intézményei:** a fogyatékossgal élők ellátásának, fejlesztésének és társadalmi integrációjának szolgáltatói. Hozzájárulnak az esélyegyenlőség megvalósításához, a társadalmi integrációhoz és a munkaerőpiaci részvétel bővítéséhez, ezzel a humán tőke erősítéséhez.
- **Hajléktalanellátó intézmények:** a lakhatási válságban élők ellátásának és társadalmi reintegrációjának intézményei. A társadalmi kirekesztés csökkentésével és a reintegráció támogatásával növelik a közösségi biztonságot és a települések élhetőségét.
- **Szenvedélybetegek ellátó intézményei és nappali klubok:** A prevencióval, ártalomcsökkentéssel és rehabilitációval támogatják a lakosság egészségi állapotának javítását, hozzájárulva a munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fenntartásához.
- **Szociális Szolgáltató Központok:** biztosítják az alapszolgáltatások (étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás) hozzáférhetőségét, ezáltal közvetlenül javítják a lakosság életminőségét és a helyben maradás feltételeit.
- **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság:** a szociális szolgáltatások koordinátora és végrehajtója.
- **Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal:** A szociális és családtámogatási szolgáltatások végrehajtója – helyi szinten biztosítja a szociális ellátások és támogatások hozzáférhetőségét.

10. Egyházi szervezetek

- **Bevett egyházak:** közösségfejlesztési, oktatási és szociális programok megvalósítói, akik hozzájárulnak a helyi identitás erősítéséhez, a társadalmi kohézióhoz és a hátrányos helyzetű csoportok támogatásához. Szerepük kiemelkedő a közösségi terek fenntartásában, a kulturális értékek megőrzésében
- **Egyházi fenntartású intézmények:** oktatási, egészségügyi és szociális fejlesztések végrehajtói, akik az ellátórendszer sokszínűségét biztosítják. Hozzájárulnak a lakosság életminőségének javításához, a helyben maradás feltételeinek erősítéséhez és a humán tőke fejlesztéséhez.

11. Szakmai és érdekképviselői szervezetek

- **Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Vármegyei Szervezete:** a vállalkozások érdekképviselője révén hozzájárul a gazdaságfejlesztési programok társadalmi elfogadottságához, a helyi vállalkozói bázis megerősítéséhez és a munkahelyteremtés ösztönzéséhez.
- **Bács-Kiskun Vármegyei Építész Kamara és Bács-Kiskun Vármegyei Mérnöki Kamara:** az infrastrukturális fejlesztések szakmai támogatói és minőségbiztosítói, akik hozzájárulnak a beruházások magas színvonalú megvalósításához és a fenntartható építészeti megoldások alkalmazásához.
- **Turisztikai desztináció menedzsment szervezetek:** a térségi turisztikai termékek integrált fejlesztői és marketingjének koordinátorai, akik hozzájárulnak a vármegye turisztikai vonzerejének növeléséhez, a vendégforgalom bővítéséhez és a helyi gazdaság diverzifikációjához.

12. Állami és kormányzati szervek

- **Minisztériumok, miniszterek:** szakpolitikai irányítást biztosítanak, hazai támogatási programokat irányítanak, forrásallokációról döntenek és meghatározzák a fejlesztések kereteit.
- **Kormány nemzetpolitikáért, egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért, valamint nemzetiségpolitikáért felelős tagja:** a nemzetpolitikai, egyházi és nemzetiségi szempontok érvényesítéséért felel a területfejlesztési programokban.
- **Magyar Államkincstár:** közreműködő szervezetként a fejlesztési források kifizetését és ellenőrzését biztosítja.
- **Területileg illetékes hatóságok:** engedélyezési és felügyeleti feladatokat látnak el, hozzájárulva a fejlesztések szabályos és biztonságos megvalósításához.
- **Nemzeti Fejlesztési Központ:** irányító hatósági szereplőként koordinálja az operatív programok végrehajtását, biztosítja az országos célokhoz való illeszkedést.
- **Területfejlesztési Szolgálat** – a vármegyei és helyi fejlesztési szereplők közötti koordinációt, módszertani támogatást és monitoringot biztosítja, hozzájárulva a források hatékony felhasználásához és a projektek szakmai megalapozásához.

13. Közlekedés

- **Közlekedési infrastruktúra-üzemeltetők:** MÁV, Volánbusz, Magyar Közút Nonprofit Zrt., a közlekedési hálózat fenntartói és fejlesztéseinek végrehajtói, hozzájárulva a mobilitás javításához, a gazdasági kapcsolatok erősítéséhez és a népességmegtartó képességhez.
- **Logisztikai központok és áruszállító vállalkozások:** a gazdasági versenyképesség erősítői, akik a közlekedési fejlesztések hasznélvezői és a térségi áruforgalom motorjai.
- **Települési önkormányzatok:** helyi közlekedésfejlesztési projektek megvalósítói, a közösségi közlekedéshez kapcsolódó beruházások kezdeményezői.
- **Lakosság és munkavállalók:** a közlekedési fejlesztések közvetlen kedvezményezettjei, akik számára az elérhetőség, a mobilitás és az utazási idő csökkenése javítja az életminőséget és a munkaerőpiaci lehetőségeket.

14. Média

- **Helyi és regionális médiumok:** nyomtatott sajtó, rádió, televízió, online portálok, a fejlesztések kommunikációjának és társadalmi elfogadottságának eszközei, a partnerségi és tájékoztatási folyamatok kulcsszereplői.
- **Országos média:** a vármegye fejlesztési eredményeinek szélesebb körben való láthatóságát biztosítja, növeli a térség vonzerejét befektetők és turisták számára.

A végrehajtás sikerének kulcsa, hogy a program a partnerségi elvekre építve biztosítsa valamennyi érintett szereplő aktív bevonását, így a fejlesztések nemcsak hatékonyak és fenntarthatóak lesznek, hanem valódi társadalmi támogatottsággal is bírnak.

3.2. A végrehajtási partnerségi program céljai

Az Önkormányzat partnerségi programjának elsődleges célja, hogy a területfejlesztési program végrehajtása során biztosítsa a helyi szereplők – lakosság, önkormányzatok, gazdasági szereplők, civil szervezetek, egyházak – folyamatos és érdemleges részvételét a döntéshozatali folyamatokban. **A partnerségi program főbb céljai:**

1. A fejlesztési projektek, programok társadalmi támogatottságának erősítése

A partnerségi mechanizmusokon keresztül biztosítjuk, hogy a fejlesztési prioritások és konkrét projektek valós helyi szükségletekre válaszoljanak, figyelembe véve a különböző társadalmi csoportok

igényeit. A széles körű bevonás révén erősítjük a területfejlesztési program társadalmi legitimációját és növeljük a helyi közösségek elköteleződését a fejlesztési célok iránt.

2. Érdekképviselési és együttműködési fórumok működtetése

Működtetjük és fejlesztjük azokat az intézményesített együttműködési kereteket – mint a vármegyei területfejlesztési konzultációs fórum, szakmai munkacsoportok, tematikus egyeztetések –, amelyek biztosítják a különböző érdekcsoportok, szakmai szervezetek és társadalmi szereplők rendszeres párbeszédét és együttműködését.

3. Széleskörű információcsere és kommunikáció biztosítása

Kialakítjuk és fenntartjuk azokat a kommunikációs csatornákat és platformokat, amelyek lehetővé teszik az információk kétirányú áramlását a döntéshozók és a partnerek között. Biztosítjuk a fejlesztési folyamatokról, lehetőségekről és eredményekről szóló átfogó és időben történő tájékoztatást minden érintett számára.

4. A helyi tapasztalatok folyamatos integrálása a végrehajtás folyamatába

Olyan mechanizmusokat működtetünk, amelyek lehetővé teszik a helyi szereplők tapasztalatainak, visszajelzéseinek és javaslatainak folyamatos beépítését a programok végrehajtásába, módosításába és továbbfejlesztésébe. A partnerek tudását és helyi ismereteit aktívan hasznosítjuk a fejlesztések hatékonyságának növelése érdekében.

5. Átláthatóság, elszámoltathatóság megvalósítása

Biztosítjuk a döntéshozatali folyamatok, a források felhasználásának és a fejlesztési eredmények nyilvános, érthető és követhető bemutatását. Rendszeres beszámolókkal, nyilvános adatokkal és értékelésekkel teremtjük meg az elszámoltathatóság kultúráját, amely erősíti a társadalmi bizalmat és kontrollt.

6. Helyi igények érvényesítése

A partnerségi mechanizmusokon keresztül biztosítjuk, hogy a fejlesztési prioritások és konkrét projektek valós helyi szükségletekre válaszoljanak, figyelembe véve a különböző társadalmi csoportok eltérő igényeit.

7. Kapacitásbővítés

A partnerségi folyamatok révén fejlesztjük a helyi szereplők szakmai kompetenciáit, tervezési és projektmegvalósítási képességeit.

A partnerségi program főbb alapelvei a következők:

- **Inkluzivitás:** Minden releváns társadalmi csoport bevonására törekszünk, különös figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű vagy marginalizálódott közösségek megszólítására.
- **Folyamatosság:** A partnerség nem egyszeri esemény, hanem a teljes programciklus alatt tartó, rendszeres együttműködés.
- **Kölcsönösség:** A partnerség kétirányú kommunikáción alapul, ahol nemcsak tájékoztatunk, hanem aktívan figyelembe vesszük a partnerek javaslatait és észrevételeit.
- **Arányosság:** A bevonás mértéke és formája arányos a döntések jelentőségével és a partnerek érintettségének mértékével.
- **Eredményesség:** A partnerségi folyamatok konkrét eredményeket produkálnak, és hozzájárulnak a program sikerességéhez.

A partnerségi program így nem csupán a fejlesztések társadalmi elfogadottságát növeli, hanem biztosítja, hogy a végrehajtás során a vármegye minden érintett szereplője tudását és erőforrásait a

közös célok érdekében mozgósítani lehessen. A célcsoportok bevonása tehát a végrehajtás kulcstényezője, amelynek konkrét formáit és eszközeit a következő fejezet részletezi.

3.3. Üzenetek

A területfejlesztési program végrehajtásának sikeressége azon múlik, hogy a meghatározott célcsoportok mennyire aktívan és összehangoltan vesznek részt a megvalósításban. A partnerségi elvek alapján minden szereplőnek megvan a maga feladata: az önkormányzatok a helyi fejlesztések motorjai, a gazdasági és civil szféra a kezdeményezések hordozói, az intézmények a szolgáltatások és tudás biztosítói, az állami szervek a szabályozási és finanszírozási keretek megteremtői, a közösségek és a lakosság pedig a program végső haszonélvezői és fenntartói.

Az alábbiakban prioritásonként mutatjuk be, hogy a végrehajtás szakaszában az egyes célcsoportoknak milyen szerepük, feladataik és lehetőségeik vannak a vármegyei program eredményes megvalósítása érdekében.

A **gazdaságfejlesztési és foglalkoztatásösztönzési prioritás** a versenyképesség növelését, a munkahelyteremtést és a vállalkozói környezet erősítését célozza. A megvalósítás szakaszában az együttműködés kulcsa, hogy a gazdaság minden szereplője aktívan részt vegyen az új lehetőségek kiaknázásában és a foglalkoztatás bővítésében.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P1 Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
Települési önkormányzatok	Az önkormányzatok feladata, hogy aktívan közreműködjenek a vállalkozásbarát környezet fenntartásában, a megvalósuló fejlesztések helyi integrációjában, és biztosítsák a gazdaságélénkítő programokhoz szükséges együttműködési kereteket.
Gazdasági szereplők	A vállalkozások részvétele elengedhetetlen a programok tényleges megvalósításában: innovatív megoldások alkalmazásával, munkahelyek teremtésével és a partnerségi hálózatok aktív működtetésével járulnak hozzá a vármegye fejlődéséhez.
Civil és nonprofit szervezetek	Fontos szerepük van a társadalmi kohézió erősítésében, közösségépítésben, hátrányos helyzetűek támogatásában és a helyi gazdaságélénkítő kezdeményezésekben. Különösen a hátrányos helyzetű csoportok bevonásával járulnak hozzá a foglalkoztatás bővítéséhez.
Lakosság	A lakosság aktív részvétele szükséges a fejlesztések fenntarthatóságához: a helyi termékek és szolgáltatások igénybevételével, a közösségi programokban való részvétellel és a visszajelzések megadásával támogatják a gazdaságfejlesztési célok megvalósulását.
Helyi közösségek	A kulturális és közösségi kezdeményezések erősítik az identitást, hozzájárulnak a helyi gazdaság megtartóerejéhez és támogató környezetet teremtenek a vállalkozások számára.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Koordinációs és összekötő szerepük révén elősegítik a gazdasági együttműködések és komplex térségi programok megvalósulását, támogatva a versenyképesség és a foglalkoztatás növekedését.

Célcsoport	Üzenet
Oktatási és kutatási intézmények	Kulcsszerepük a humánerőforrás fejlesztésben, társadalmi jólét és integráció megteremtésében. Képzeikkel és szolgáltatásaikkal erősítik a gazdasági alapokat, a munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztését és az innováció elterjedését.
Egészségügyi intézmények	Az egészséges és aktív munkavállalók biztosítása érdekében hozzájárulnak a foglalkoztathatóság fenntartásához. Fejlesztéseik támogatják a gazdasági fejlődést és a népességmegtartást.
Szociális intézmények	A hátrányos helyzetű csoportok támogatásával, képzésekkel és integrációs programokkal hozzájárulnak a munkaerőpiaci részvétel bővítéséhez és a gazdasági aktivitás növeléséhez.
Egyházi szervezetek	Helyi közösségek aktivizálásával és értékmegőrző szerepükkel hozzájárulnak a társadalmi stabilitáshoz, ezáltal a gazdasági környezet erősítéséhez is.
Szakmai és érdekképviseleti szervezetek	Képviselik a vállalkozások érdekeit, támogatják a gazdasági programok társadalmi elfogadottságát, a helyi vállalkozói bázis megerősítését és a munkahelyteremtés ösztönzését.
Állami és kormányzati szervek	Biztosítják a szakpolitikai kereteket, irányítják a hazai támogatási programokat és forrásallokációt, valamint meghatározzák a fejlesztések kereteit a gazdasági célok érdekében.
Közlekedés szereplői	A közlekedési infrastruktúra fejlesztésével biztosítják a vállalkozások, munkavállalók és szolgáltatások elérhetőségét, ezáltal hozzájárulnak a versenyképesség növeléséhez.
Média	Kiemelt szereplők a partnerségi kommunikációban: tájékoztatnak, tudatosítanak, hozzájárulnak a társadalmi párbeszédhez és az átláthatósághoz, így támogatják a gazdaságfejlesztési célok társadalmi elfogadottságát.

A partnerségi alapon megvalósuló gazdaságfejlesztés biztosítja, hogy a vállalkozások, önkormányzatok, intézmények és közösségek közösen járuljanak hozzá a vármegye versenyképességéhez és foglalkoztatási bázisának erősítéséhez.

A **Vidékfejlesztés és népességmegtartás prioritás** célja a vidéki térségek élhetőségének megőrzése és javítása, a népesség helyben tartása, valamint a közösségi élet és szolgáltatások erősítése. A megvalósítás során kulcsfontosságú, hogy a helyi közösségek és intézmények a mindennapi életet támogató konkrét fejlesztéseket vigyenek véghez.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P2 Vidékfejlesztés és népességmegtartás
Települési önkormányzatok	A megvalósítás során kulcsszerepük van a helyi infrastrukturális fejlesztések lebonyolításában, a közösségi élet erősítésében és a szolgáltatások bővítésében. A helyi döntéshozatalban képviselt igények biztosítják, hogy a program ténylegesen növelje a települések megtartóerejét.
Gazdasági szereplők	A helyi gazdaság motorjaiként aktívan részt vesznek a vidéki gazdaság megerősítésében: helyi termékek előállításával, munkahelyek teremtésével és szolgáltatások nyújtásával közvetlenül támogatják a népesség helyben maradását.

Célcsoport	Üzenet
Civil és nonprofit szervezetek	A megvalósítás szakaszában közösségi programjaikkal, társadalmi kezdeményezéseikkel és hátrányos helyzetűek bevonásával erősítik a helyi identitást, hozzájárulnak a fiatalok és családok helyben tartásához.
Lakosság	A lakosság aktív részvétele a megvalósításban – például közösségi eseményekben, helyi termékek fogyasztásában vagy önkéntes munkában – biztosítja, hogy a program élő és fenntartható eredményeket hozzon.
Helyi közösségek	A közösségek kulturális, hagyományőrző és identitáserősítő programjaik révén élővé teszik a fejlesztéseket, erősítve a vidéki élet minőségét és vonzerejét.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Koordinálják a különböző szereplők munkáját, nyomon követik a fejlesztések előrehaladását és gondoskodnak arról, hogy a vidéki programok integrált módon, térségi szinten valósuljanak meg.
Oktatási és kutatási intézmények	Szerepük van az oktatási programok, képzések és helyi tudásközpontok működtetésében, amelyek elősegítik a fiatalok vidéken tartását, valamint a helyi gazdaság és társadalom alkalmazkodóképességét.
Egészségügyi intézmények	Az egészségügyi ellátás elérhetőségének biztosításával, fejlesztésével és szolgáltatások bővítésével közvetlenül hozzájárulnak a vidéki életminőség javításához, a családok helyben maradásához.
Szociális intézmények	A szociális szolgáltatások fenntartásával és fejlesztésével segítik a hátrányos helyzetű lakosság helyben tartását, hozzájárulnak a társadalmi kohézióhoz és a közösségek stabilitásához.
Egyházi szervezetek	Közösségépítő és szellemi támogatást nyújtanak a megvalósítás során. Szerepük a hagyományok ápolásában, a közösségi események megszervezésében és a társadalmi összetartás erősítésében jelentős.
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Részt vesznek a program megvalósításának folyamatos szakmai támogatásában, közvetítik a tagjaik tapasztalatait, érdekeit, és hozzájárulnak a helyi gazdasági és társadalmi fejlesztések sikeres lebonyolításához.
Állami és kormányzati szervek	Biztosítják a megvalósításhoz szükséges szabályozási és finanszírozási kereteket, felügyelik a program végrehajtását, és támogatják a vidéki szolgáltatások elérhetőségének javítását.
Közlekedés szereplői	Feladatuk a vidéki térségek elérhetőségének javítása a közlekedési hálózat fejlesztésén keresztül. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a lakosság hozzáférjen a szolgáltatásokhoz és munkahelyekhez, valamint növeli a térség megtartóerejét.
Média	A megvalósítás során a helyi média kiemelt feladata a fejlesztések, közösségi események és jó gyakorlatok bemutatása, amellyel erősíti a lakosság bizalmát és támogatását a program iránt.

A partnerségi megközelítés biztosítja, hogy a vidéki fejlesztések a lakosság valós igényeire épüljenek, és a program hozzájáruljon a népesség megtartásához, valamint a helyi közösségek megerősítéséhez.

A közlekedés és mobilitás javítása alapfeltétele a gazdasági fejlődésnek, a munkaerő mobilitásának, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésnek és az életminőség javításának. A megvalósítás szakaszában a cél, hogy a **P3 Térségi elérhetőség és mobilitás** prioritás keretében a közlekedési szereplők, önkormányzatok és intézmények összehangoltan valósítsák meg a szükséges beruházásokat és szolgáltatásfejlesztéseket.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P3 Térségi elérhetőség és mobilitás
Települési önkormányzatok	Kiemelt feladatuk a helyi közlekedési fejlesztések előkészítése és végrehajtása, különösen az úthálózat, közösségi közlekedés és kerékpáros infrastruktúra területén. A helyi igények közvetítésével biztosítják, hogy a fejlesztések valóban a települések elérhetőségét és mobilitását szolgálják.
Gazdasági szereplők	A gazdasági szereplők feladata, hogy a fejlesztésekhez kapcsolódó közlekedési és logisztikai igényeiket egyértelműen megfogalmazzák, és aktívan együttműködjenek a közlekedési infrastruktúra kialakításában. A megvalósítás során hozzájárulnak ahhoz, hogy a közlekedési fejlesztések javítsák a vállalkozások elérhetőségét, a munkaerő mobilitását és a termelési folyamatok hatékonyságát, ezáltal erősítve a térség gazdasági versenyképességét.
Civil és nonprofit szervezetek	A megvalósításban közösségi szinten képviselik a lakosság érdekeit, különösen a fenntartható, környezetbarát közlekedési formák területén. Részt vesznek szemléletformáló kampányokban, valamint hozzájárulnak a sérülékeny csoportok közlekedési igényeinek beépítéséhez.
Lakosság	A lakosság a közlekedési fejlesztések közvetlen hasznélvezője. A megvalósítás során visszajelzéseikkel segítik a projektek finomhangolását, valamint az új közlekedési megoldások (pl. közösségi közlekedés, kerékpáros közlekedés) kipróbálásával és használatával járulnak hozzá a projektek sikeréhez.
Helyi közösségek	Szervezett formában (pl. kulturális, sport, ifjúsági közösségek) közvetítik a közlekedési igényeket és támogatják a közösségi közlekedés, kerékpár- és gyalogos infrastruktúra elfogadottságát.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Összehangolják a közlekedési projekteket vármegyei és térségi szinten, biztosítják az EU-s és hazai források felhasználásának hatékonyságát, és koordinálják a szomszédos vármegyékkel való együttműködést.
Oktatási és kutatási intézmények	Mobilitási kutatásokkal, innovatív közlekedési megoldások (pl. zöld közlekedés, digitalizáció) tesztelésével és szakemberképzéssel járulnak hozzá a fejlesztésekhez.
Egészségügyi intézmények	Kiemelt érdekeltségük, hogy a közlekedési rendszerek gyors és biztonságos hozzáférést biztosítsanak az egészségügyi szolgáltatásokhoz. Részt vesznek a sürgősségi közlekedés feltételeinek javításában.
Szociális intézmények	Fontos szereplők az akadálymentes és esélyegyenlőséget támogató közlekedési megoldások tervezésében, hiszen klienseik (idősek, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek) mobilitási igényei külön figyelmet igényelnek.
Egyházi szervezetek	Hozzájárulnak a társadalmi párbeszédhez és szemléletformáláshoz, közösségeiken keresztül erősítik a fenntartható közlekedési módok társadalmi elfogadottságát.
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	A kamarák, mérnöki és építőipari szervezetek szakmai tudásukkal támogatják a közlekedési fejlesztések tervezését, kivitelezését és fenntarthatóságát.
Állami és kormányzati szervek	Szerepük az engedélyezés, szabályozás, finanszírozás biztosítása, valamint a közlekedési fejlesztések országos és uniós politikákhoz való illesztése.
Közlekedés szereplői	Közvetlen végrehajtók: közútkezelők, vasúti és közösségi közlekedési szolgáltatók, logisztikai cégek, akik a fejlesztések mindennapi működtetését és fenntartását biztosítják.

Célcsoport	Üzenet
Média	Kulcsszereplők a közlekedési fejlesztésekről szóló tájékoztatásban és társadalmi elfogadottság erősítésében, különös tekintettel a lakosság szemléletformálására és bevonására.

A partnerségi alapú közlekedésfejlesztés révén olyan fenntartható és elérhető mobilitási rendszer jön létre, amely minden lakos és gazdasági szereplő számára biztosítja a térséghez való könnyebb kapcsolódást.

Az **Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata** prioritás a természeti, energetikai és humán erőforrások fenntartható kezelésére összpontosít. A végrehajtás során az intézmények, önkormányzatok, vállalkozások és közösségek közösen felelősek azért, hogy a fejlesztések hosszú távon is fenntartható és hatékony megoldásokat eredményezzenek.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata
Települési önkormányzatok	Feladatuk a helyi környezetvédelmi, vízgazdálkodási és energetikai projektek végrehajtása, valamint a fenntartható településüzemeltetés biztosítása. Szerepük van a lakosság bevonásában és a szemléletformálásban is.
Gazdasági szereplők	Az erőforrások hatékony felhasználásában partnerek: megújuló energiás beruházások, energiahatékonysági fejlesztések és körforgásos gazdasági megoldások végrehajtói. Innovációikkal hozzájárulnak a klímaalkalmazkodáshoz.
Civil és nonprofit szervezetek	Aktív közreműködők a környezeti fenntarthatósági projektek társadalmasításában. Részt vesznek az erőforrás-megőrző programok megvalósításában (pl. közösségi akciók, szemléletformálás, természetvédelem).
Lakosság	Fogyasztói szokásaikon és részvételükön keresztül közvetlenül befolyásolják a program sikerét. Energiahatékony, környezetbarát megoldások alkalmazásával és aktív részvétellel támogatják a végrehajtást.
Helyi közösségek	Hozzájárulnak a fenntartható életmód és erőforrás-gazdálkodás társadalmi elfogadásához. Községi akciókkal (pl. faültetés, hulladékcsökkentés) erősítik a program eredményeit.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Koordinálják a források felhasználását és az erőforrás-megőrzést szolgáló projektek összehangolt végrehajtását vármegyei és térségi szinten. Biztosítják a monitoring és visszacsatolás folyamatát.
Oktatási és kutatási intézmények	Kutatásaikkal, innovációikkal és képzéseikkel támogatják a fenntartható erőforrás-gazdálkodás bevezetését. Feladatuk a tudás átadása és a jövő szakembereinek képzése.
Egészségügyi intézmények	Energiahatékonysági, vízgazdálkodási és fenntarthatósági beruházások kedvezményezettjei és végrehajtói. Hozzájárulnak az egészséges környezethez és a lakosság életminőségének javításához.
Szociális intézmények	Az energiahatékonysági és környezeti fejlesztések révén javítják az ellátottak életkörülményeit. Példát mutatnak az erőforrások takarékos, fenntartható használatában.
Egyházi szervezetek	Közösségeiken keresztül erősítik a környezettudatos szemléletet, támogatják a helyi fenntarthatósági kezdeményezéseket, és aktívan részt vehetnek közösségi környezetvédelmi akciókban.

Célcsoport	Üzenet
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Szakmai iránymutatással, tanácsadással és érdekképviseléssel segítik az energia- és környezetvédelmi fejlesztések végrehajtását. Platformot biztosítanak a gazdasági és önkormányzati szereplők számára.
Állami és kormányzati szervek	Jogszabályi kereteket biztosítanak, finanszírozzák és ellenőrzik a projektek megvalósítását. Feladatuk a programok országos és uniós stratégiákkal való összehangolása.
Közlekedés szereplői	Fenntartható közlekedési megoldások végrehajtói, például elektromos buszok bevezetése, kerékpárutak kiépítése. Hozzájárulnak a közlekedés energiahatékonyságának javításához.
Média	Tájékoztatással és szemléletformálással támogatják a program végrehajtását, bemutatják a jó gyakorlatokat és ösztönzik a lakosság aktív részvételét a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban.

A fenntartható erőforrás-gazdálkodásban minden célcsoport közreműködése nélkülözhetetlen: így biztosítható, hogy a környezeti és társadalmi értékek megőrzése összhangban álljon a fejlődéssel és életminőség-javítással.

Az **Ember, család, közösség** a prioritás a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, a társadalmi felzárkózás és a közösségek – közöttük a legkisebb szintű is - megerősítése köré szerveződik. A végrehajtásban az intézmények, civil szervezetek és helyi közösségek együttműködése kulcsfontosságú, hogy minden lakos számára biztosított legyen az esély a méltó életre és fejlődésre.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P5 Ember, család, közösség
Települési önkormányzatok	Végrehajtják a helyi közszolgáltatási, szociális és közösségi programokat. Gondoskodnak az infrastrukturális feltételekről, és aktívan szervezik a közösségi életet a családbarát települések erősítése érdekében.
Gazdasági szereplők	Családbarát munkahelyi programokkal, foglalkoztatási lehetőségekkel és társadalmi felelősségvállalással támogatják a közösségek stabilitását. Részt vesznek a fiatalok és hátrányos helyzetűek foglalkoztatásában.
Civil és nonprofit szervezetek	Közvetlenül megvalósítják a közösségfejlesztő, szociális és felzárkóztató programokat. Fontos szerepük van a helyi identitás erősítésében és a hátrányos helyzetű csoportok támogatásában.
Lakosság	Résztvevői és kedvezményezettjei a közösségi és családbarát programoknak. Aktív részvételük – például helyi eseményeken, képzéseken, egészségmegőrző programokon – hozzájárul a program sikeréhez.
Helyi közösségek	Kulturális, sport- és közösségi kezdeményezések révén erősítik a társadalmi kohéziót. A helyi közösségek aktívan szervezik az együttélés formáit, hozzájárulva az élhetőbb településekhez.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Koordinálják a társadalmi felzárkóztató, családbarát és közösségi programok végrehajtását, valamint biztosítják a különböző szakterületek összehangolását. Feladatuk a partnerségi folyamat működtetése.
Oktatási és kutatási intézmények	Megvalósítják az oktatási, képzési és közösségfejlesztési programokat, hozzájárulnak a helyi humán kapacitások növeléséhez. Képzéseikkel és kutatásaikkal támogatják a társadalmi integrációt.
Egészségügyi intézmények	Prevenációs és egészségmegőrző programokat hajtanak végre, hozzájárulnak az egészséges közösségek kialakításához. Az egészségügyi ellátás biztosítása kulcseleme a társadalmi stabilitásnak.

Célcsoport	Üzenet
Szociális intézmények	Szolgáltatásaikkal közvetlenül támogatják a rászoruló családokat, időseket és hátrányos helyzetű csoportokat. Megvalósítják a felzárkóztató és esélyegyenlőséget elősegítő programokat.
Egyházi szervezetek	Közösségépítő programokat valósítanak meg, fenntartják és működtetik az oktatási, szociális és közösségi intézményeket. Aktívan hozzájárulnak a helyi közösségek szellemi és társadalmi kohéziójához.
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Tanácsadással, érdekképviseléssel és szakmai koordinációval támogatják a közösségi, szociális és családbarát programok végrehajtását. Platformot biztosítanak a szereplők együttműködéséhez.
Állami és kormányzati szervek	Biztosítják a programokhoz szükséges finanszírozási, jogszabályi és szakpolitikai kereteket. Ellenőrzik a végrehajtás megfelelőségét, és koordinálják az országos szintű programokhoz való illeszkedést.
Közlekedés szereplői	A közösségi közlekedés fejlesztésével és fenntartásával segítik a családok, diákok, idősek és hátrányos helyzetűek hozzáférését a közszolgáltatásokhoz. Fontos szereplők a mindennapi életminőség javításában.
Média	Bemutatják a közösségi, családbarát és felzárkóztató programokat, erősítik a társadalmi tudatosságot, és támogatják a lakosság tájékozottságát a szolgáltatásokról és lehetőségekről.

A társadalmi befogadást és közösségi kohéziót célzó intézkedések sikerét a széleskörű partnerség és az érintettek aktív részvétele garantálja.

A digitalizáció és a kreatív ágazatok fejlesztése a modernizáció és a versenyképesség kulcsa. A **Digitális és kreatív megye** prioritás megvalósítása során a cél a digitális szolgáltatások elterjesztése, az innováció támogatása és a közösségi digitális kompetenciák fejlesztése.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P6 Digitális és kreatív megye
Települési önkormányzatok	Bevezetik és működtetik a helyi digitális szolgáltatásokat (pl. online ügyintézés, e-közszolgáltatások). Aktívan részt vesznek a digitális kompetenciafejlesztésben, támogatják a kreatív közösségi kezdeményezéseket.
Gazdasági szereplők	Digitális megoldásokat alkalmaznak működésükben, fejlesztik szolgáltatásaikat és piacra jutásukat. Innovatív technológiákkal, startupokkal és kreatív iparágakkal erősítik a térség versenyképességét.
Civil és nonprofit szervezetek	Digitális eszközökkel segítik a közösségi részvételt és a társadalmi kohéziót. Megvalósítják a hátrányos helyzetű csoportok digitális bevonását, és közösségi programokkal erősítik a digitális jelenlétet.
Lakosság	Résztvevői a digitális kompetenciafejlesztő programoknak, aktívan használják az új közszolgáltatásokat. A lakosság digitális tudatossága alapja a szolgáltatások sikeres megvalósításának.
Helyi közösségek	Digitális eszközökkel támogatják a közösségi élet szervezését, kulturális értékek megőrzését és kreatív kezdeményezéseket. Hozzájárulnak a digitális átállás társadalmi elfogadásához.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Koordinálják a digitális programok végrehajtását, összekapcsolják az önkormányzatokat, intézményeket és gazdasági szereplőket. Biztosítják a programok ágazati és térségi összehangolását.

Célcsoport	Üzenet
Oktatási és kutatási intézmények	Digitális kompetenciákat fejlesztenek, kreatív képzéseket és kutatásokat valósítanak meg. Laborokkal, pilot projektekkel és tudásátadással támogatják az innovációt és a digitális átalakulást.
Egészségügyi intézmények	Digitális egészségügyi rendszereket vezetnek be (pl. e-egészségügy, telemedicina). A lakosság számára korszerű, elérhető és hatékony egészségügyi szolgáltatásokat biztosítanak.
Szociális intézmények	Digitális megoldásokkal (pl. online ügyintézés, adatnyilvántartás, ellátáskövetés) növelik szolgáltatásaik hatékonyságát. Támogatják a hátrányos helyzetűek digitális felzárkózását.
Egyházi szervezetek	Digitális eszközökkel szélesebb közösségeket érnek el, online programokat, kulturális és szellemi tartalmakat valósítanak meg. Hozzájárulnak a digitális értékmegőrzéshez.
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Elősegítik a digitális és kreatív iparágak szereplőinek együttműködését, szakmai támogatást nyújtanak az önkormányzatoknak és vállalkozásoknak. Platformot biztosítanak a tapasztalatcserére.
Állami és kormányzati szervek	Biztosítják a digitális fejlesztésekhez szükséges szabályozási és finanszírozási kereteket. Felügyelik a programok megvalósítását, és integrálják azokat országos digitális stratégiákba.
Közlekedés szereplői	Okos közlekedési rendszereket vezetnek be (pl. digitális menetrendek, jegyvásárlási rendszerek, mobilitási alkalmazások). Javítják a közlekedési szolgáltatások elérhetőségét és átláthatóságát.
Média	Kiemelt szerepük van a digitális és kreatív programok láthatóságában. Bemutatják a jó gyakorlatokat, erősítik a digitális tudatosságot, és ösztönzik a lakosság és közösségek részvételét.

A digitális és kreatív fejlesztések partnerségi alapon történő megvalósítása biztosítja, hogy a vármegye minden lakosa és gazdasági szereplője részesüljön az új technológiák előnyeiből.

A térségmarketing a vármegye arculatának, identitásának és vonzerejének tudatos építését szolgálja, amely a gazdasági fejlődést, a befektetésösztönzést, a turizmus erősödését és a lakosság közösségi büszkeségét egyaránt támogatja. A megvalósítási szakaszban a cél, hogy a helyi szereplők – önkormányzatok, gazdasági és civil partnerek, intézmények, közösségek és média – közösen, összehangoltan járuljanak hozzá a vármegye pozitív imázsának kialakításához és fenntartásához. Az üzenetek a célcsoportok feladatait, lehetőségeit és felelősségét mutatják be annak érdekében, hogy minden szereplő világosan lássa, miként kapcsolódhat be a térségmarketing sikeres végrehajtásába.

Célcsoport	Üzenet
Prioritás	P7 Térségmarketing
Települési önkormányzatok	Aktívan közreműködnek a helyi értékek és attrakciók bemutatásában, a térségi márkaépítésben és az egységes megjelenés kialakításában. Helyi rendezvények, fejlesztések és kommunikáció révén erősítik a vármegye arculatát.
Gazdasági szereplők	Bekapcsolódnak a térségi márkaépítésbe termékeik, szolgáltatásaik és innovációik bemutatásával. Hozzájárulnak a vármegye imázsához, és profitálnak a megerősödő turizmusból, befektetői érdeklődésből.
Civil és nonprofit szervezetek	Helyi közösségi programjaikkal, kulturális és társadalmi kezdeményezéseikkel erősítik a térségi identitást. Részt vesznek a kommunikációban és a helyi értékek hiteles közvetítésében.

Célcsoport	Üzenet
Lakosság	A mindennapi életben megjelenő helyi identitás őrzésével, helyi értékek ápolásával és közösségi részvétellel hitelesíti a térségmarketing üzeneteit. Aktív szereplői a közösségi kommunikációnak.
Helyi közösségek	Saját eseményeiken, ünnepeiken, hagyományőrző programjaikon keresztül erősítik a vármegye arculatát. A közösségi összetartás bemutatásával vonzó képet formálnak a térségről.
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Összehangolják a térségmarketing programokat, biztosítják a stratégiai koherenciát és a közös üzenetek érvényesülését. Koordinálják a résztvevő szereplők együttműködését a hatékony kommunikáció érdekében.
Oktatási és kutatási intézmények	Kutatásokkal és adatelemzésekkel támogatják a térségmarketing hatásainak mérését, segítik az üzenetek célcsoportokra szabását. Programjaikban és projektjeikben erősítik a térség innovatív imázsát.
Egészségügyi intézmények	Minőségi szolgáltatásaikkal és nyitottságukkal hozzájárulnak a vármegye vonzerejéhez. Az egészségturisztikai lehetőségek bemutatásában és a biztonságos térség imázsának erősítésében kapnak szerepet.
Szociális intézmények	Jó gyakorlataik és közösségi programjaik bemutatása hozzájárul a társadalmi felelősségvállalás és gondoskodó térség imázsának erősítéséhez.
Egyházi szervezetek	Hagyományőrző, kulturális és közösségi tevékenységükkel erősítik a térség kulturális identitását. Eseményeikkel és közösségi munkájukkal hozzájárulnak a hiteles térségmarketinghez.
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Képviselik a helyi gazdasági, kulturális és társadalmi szereplők érdekeit a marketingfolyamatban. Elősegítik a partnerséget, és szakmai szempontból támogatják a kommunikációs üzenetek összehangolását.
Állami és kormányzati szervek	Biztosítják a térségmarketing fejlesztéseinek szabályozási és finanszírozási háttérét. Közreműködnek abban, hogy a térségmarketing illeszkedjen országos stratégiákhoz és nemzetközi törekvésekhez.
Közlekedés szereplői	Szolgáltatásaikkal és kommunikációjukkal hozzájárulnak a térség elérhetőségének és vonzerejének bemutatásához. Láthatóvá teszik a térség könnyű megközelíthetőségét.
Média	Kiemelt partnerek a térségmarketing üzeneteinek közvetítésében. Tudósításaikkal, tematikus tartalmaikkal és kampányaikkal támogatják a vármegye pozitív megítélését és ismertségét.

A térségmarketing csak akkor lehet eredményes, ha a különböző célcsoportok aktív, folyamatos és összehangolt részvétellel erősítik egymás munkáját. A partnerségi alapú megvalósítás biztosítja, hogy a vármegye identitása hitelesen jelenjen meg, a közösségek büszkesége növekedjen, és a külső célcsoportok – látogatók, befektetők, új lakosok – számára is vonzó képet mutasson a térség. A közös fellépés és a következetes üzenetek révén Bács-Kiskun vármegye hosszú távon fenntartható, erős és pozitív imázst építhet.

3.4. A bevonás módja és az együttműködés formái a végrehajtási időszakban

A területfejlesztési program végrehajtása során a részvételi tervezés alapja a kommunikáció, az érintettek bevonása és az információáramlás biztosítása. A cél olyan mechanizmusok működtetése,

amelyek reálisan illeszkednek a vármegye meglévő partnerségi gyakorlataihoz, ugyanakkor lehetőséget adnak az érintettek széles körének bevonására.

A kommunikáció több formában valósul meg:

- **egyirányú kommunikáció** esetén a döntéshozók és szakértők információkat közölnek (pl. honlap, hírlevél, sajtóközlemény), az érintettek pedig befogadóként vesznek részt;
- **kétirányú kommunikáció** során a döntéshozók kérdeznek, az érintettek válaszolnak (pl. kérdőívek, online konzultációk);
- **többirányú kommunikációban** a döntéshozók túl az érintettek egymással is párbeszédet folytatnak, közösen alakítva a programot (pl. vitafórumok, kerekasztal-beszélgetések, műhelymunkák).

A kommunikáció irányulhat a dokumentumok megvitatására (pl. véleményezés, vitanap), vagy irányított közös gondolkodásra (pl. műhelynap, ötletbörze, információgyűjtés).

Az érintettek bevonása többféle módon történik:

- *nyilvánosan*, bárki számára hozzáférhető fórumokon és online felületeken;
- *zártkörűen*, meghívásos szakmai műhelyek és munkacsoportok keretében;
- *egyénileg*, amikor a döntéshozó közvetlenül keresi meg az érintetteket (pl. interjúk, célzott konzultációk).

A bevonás történhet **közvetlenül**, amikor az érintettek személyesen vesznek részt a konzultációkban, vagy **közvetetten**, képviselőik, ernyőszervezeteik útján (pl. kamarák, civil szövetségek, önkormányzati érdekszövetségek).

Ezeknek a formáknak és eszközöknek a rugalmas alkalmazása biztosítja, hogy a területfejlesztési program végrehajtása folyamatosan építsen a helyi szereplők tapasztalataira, növelje a fejlesztések társadalmi támogatottságát és erősítse a partnerségi szemléletet a vármegyében.

A területfejlesztési program végrehajtása során a partnerségi elvek érvényesítését Bács-Kiskun vármegyében a **meglévő és jól bevált együttműködési gyakorlatokra építjük**. Ezekre alapozva biztosítjuk a partnerek folyamatos bevonását, az átláthatóságot és a nyilvánosság széles körű tájékoztatását, melyek a következők:

1. Intézményesített konzultációk és fórumok

- *Bács-Kiskun Vármegyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum*: a stratégiai szintű egyeztetések állandó fóruma, amelyen a vármegye önkormányzata és a megyei jogú városok képviselői vesznek részt.
- *Szakmai munkacsoportok*: szükség szerint, egy-egy kiemelt témában (pl. közlekedés, turizmus, oktatás) összehívva, a meglévő szakmai hálózatokra építve.
- *LEADER Helyi Akciócsoportok*: a közösségi alapú helyi fejlesztések fóruma, a vidéki térségek bevonásának kulcsmechanizmusa.
- *Bács-Kiskun Vármegyei Paktum Plusz Szervezet*: a munkaerőpiaci és gazdaságfejlesztési együttműködések állandó fóruma.
- *Bács-Kiskun Vármegyei Felzárkózási Fórum és munkacsoportja*: a társadalmi esélyegyenlőséget és felzárkózást célzó programok koordinációs tere.
- *Bács-Kiskun Vármegyei Klíma Platform*: a fenntarthatósági, klímavédelmi és energiahatékonysági egyeztetések fóruma.
- *Bács-Kiskun Vármegyei Polgármesterek Szakmai Fóruma*: a települési önkormányzatok közötti párbeszéd és tapasztalatcsere intézményesített kerete, amely elősegíti a helyi fejlesztési érdekek összehangolását.

- *Járási fejlesztési fórumok:* kifejezetten a Versenyképes Járások Program (VJP) megvalósítását támogató egyeztetések, amelyek biztosítják a járási szintű szereplők közvetlen bevonását és a helyi szükségletek becsatornázását.
- *Elfogadás előtti vitára bocsátás:* a szakmai szervezetek, érdekképviseltek és civil hálózatok bevonásának kulcseszköze, amely biztosítja, hogy a területfejlesztési dokumentumok végső változata szakmai konszenzuson alapuljon.

2. Önkormányzati és fejlesztési szervezeti bevonás

- *Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés ülései:* a területfejlesztési program stratégiai irányainak, jelentős projekteinek és beszámolóinak vitafóruma, amely biztosítja a politikai legitimitációt és az átláthatóságot.
- *Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége taggyűlései:* lehetőséget biztosítanak a vármegyei önkormányzatok közötti tapasztalatcserére, érdekegyeztetésre és országos szintű partnerség erősítésére.
- *Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács ülései:* a térségi koordináció, a vármegyék közötti együttműködés és a közös fejlesztések fórumai.
- *Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács ülései:* a térségi koordináció, a vármegyék közötti együttműködés és a közös fejlesztések fórumai.

3. Lakossági bevonás a gyakorlatban

- *Online kérdőívek és konzultációk:* egyszerű, gyors és költséghatékony eszközök a lakossági vélemények és javaslatok gyűjtésére.
- *Partnerségi rendezvények:* a nagyobb projekteknél célzott lakossági fórumok, amelyek közvetlen visszajelzésre adnak lehetőséget.
- *Elfogadás előtti vitára bocsátás:* a programtervezési szakasza, amely biztosítja, hogy a dokumentum végső változata előtt minden érintett fél véleményt formálhasson és javaslatot tehessen.
- *Vármegyei honlap és közösségi média felületek:* a nyilvánosság és a tájékoztatás folyamatos biztosításának eszközei.
- *Közmeghallgatás:* az Önkormányzatok törvényben biztosított fóruma, amelyek lehetőséget nyújtanak a lakosság közvetlen kérdéseinek, javaslatainak és észrevételeinek megfogalmazására.

4. Média bevonása

- *Tájékoztató anyagok, cikkek és hírlevelek:* célzott információátadás a partnereknek és a lakosságnak.
- *Sajtókapcsolatok:* a helyi médiumok bevonása a programok láthatóságának növelésére.

5. Visszajelzési és tanulási mechanizmusok

- *Éves monitoring jelentés:* vizsgálja és értékeli a vármegye vagy a főváros társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a TelR rendelkezésére bocsátja.
- *Folyamatos kétirányú kommunikáció:* minden érintett számára biztosított visszajelzési lehetőség, egyszerű online csatornán keresztül.

Célcsoport	Bevonás célja	Bevonás módja	Bevonás formái
Önkormányzati szereplők	Stratégiai egyeztetés, fejlesztési érdekek becsatornázása, program legitimitációja	Többszintű, közvetlen, zártkörű	Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Polgármesterek Fóruma, Járási fejlesztési fórumok, Közgyűlés ülései,

Célcsoport	Bevonás célja	Bevonás módja	Bevonás formái
			elfogadás előtti vitára bocsátás
Gazdasági élet szereplői	Fejlesztési szükségletek, vállalkozói szempontok becsatornázása, munkaerőpiaci illeszkedés	Kétirányú, közvetlen és közvetett, zártkörű	Paktum Plusz Szervezet, szakmai munkacsoportok, elfogadás előtti vitára bocsátás
Civil szervezetek és nonprofit szereplők	Közösségi értékek és értékek megjelenítése, társadalmi elfogadottság erősítése	Többirányú, közvetlen és közvetett, nyilvános	Felzárkózási Fórum, Klíma Platform, LEADER HACS-ok, elfogadás előtti vitára bocsátás
Érintett lakossági csoportok	Vélemények, javaslatok gyűjtése, fejlesztések társadalmi támogatottsága	Egyirányú és kétirányú, közvetlen, nyilvános	Online kérdőív, közmeghallgatás, média, honlap, közösségi média, elfogadás előtti vitára bocsátás, lakossági fórum
Helyi közösségek	Kulturális és közösségi programok, identitásépítés, helyi tudás bevonása	Többirányú, közvetlen, zárt és nyilvános	Felzárkózási Fórum és munkacsoportja, szakmai munkacsoport
Fejlesztési és koordinációs szervezetek	Területi és ágazati fejlesztések összehangolása, térségi szintű koordináció	Többirányú, közvetett, zártkörű	Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács, Homokhátsági Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok Szövetsége, szomszédos vármegyékkel egyeztetés, elfogadás előtti véleményezés
Oktatási és kutatási intézmények	Humán tőke fejlesztése, képzési és innovációs szempontok becsatornázása	Kétirányú és többirányú, közvetlen, zártkörű	Szakmai munkacsoport, egyéni konzultációk, elfogadás előtti véleményezés
Egészségügyi intézmények	Egészségügyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés, hozzáférés javítása	Kétirányú, közvetlen, zártkörű	szakmai munkacsoport, célzott konzultációk, elfogadás előtti véleményezés, Felzárkózási Fórum
Szociális intézmények	Szociális szükségletek feltárása, felzárkóztatási szempontok érvényesítése	Kétirányú és többirányú, közvetlen, zártkörű	Felzárkózási Fórum, interjú, kérdőív, elfogadás előtti véleményezés,
Egyházi szervezetek	Közösségfejlesztési, oktatási és szociális programok integrálása	Kétirányú és többirányú, közvetlen, zártkörű	Partnerségi rendezvények, egyéni konzultációk, elfogadás előtti véleményezés
Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Szakmai szempontok és minőségbiztosítás érvényesítése	Kétirányú és többirányú, közvetett, zártkörű	Paktum Plusz Szervezet, elfogadás előtti vitára bocsátás,
Állami és kormányzati szervek	Szakpolitikai illeszkedés biztosítása, forrásallokáció, jogszabályi megfelelés	Egyirányú és kétirányú, közvetlen, zártkörű	egyeztetések minisztériumokkal Nemzeti Fejlesztési Központtal, Területfejlesztési Szolgálattal, elfogadás előtti véleményezés
Közlekedés	Infrastrukturális és mobilitási fejlesztések igényeinek becsatornázása	Kétirányú és többirányú, közvetlen és közvetett, zártkörű	közlekedési szolgáltatók egyeztetése, önkormányzati fórumok, Közgyűlés, elfogadás előtti véleményezés

Célcsoport	Bevonás célja	Bevonás módja	Bevonás formái
Média	Nyilvánosság biztosítása, átláthatóság, lakossági tájékoztatás	Egyirányú, nyilvános	Tájékoztató anyagok, sajtóközlemények, sajtókapcsolatok, hírlevelek

2. táblázat: A partnerségi folyamat szereplői és bevonási eszközei

3.5. A Partnerségi program végrehajtásáért felelős szervezet

A Partnerségi program végrehajtásáért Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata felelős, amely a területfejlesztési törvényben és a kapcsolódó jogszabályokban rögzített feladat- és hatáskörrel rendelkezik. Az Önkormányzat biztosítja a program stratégiai céljainak érvényesítését, a partnerségi elvek alkalmazását, valamint a folyamat átláthatóságát és elszámoltathatóságát.

A végrehajtás operatív feladatait a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatali szervezete, különösen a **Stratégiai és Fejlesztési Iroda látja el.**

A szervezet feladatai a program végrehajtása során:

- a partnerségi folyamatok koordinálása, a konzultációs fórumok és egyeztetések megszervezése,
- a programhoz kapcsolódó kommunikációs és tájékoztatási tevékenységek lebonyolítása,
- a partnerek bevonásának biztosítása a döntés-előkészítés és végrehajtás minden szakaszában,
- a területfejlesztési törvényben előírt monitoring jelentések elkészítése,
- a visszajelzések feldolgozása, valamint a szükséges programmódosítások előkészítése.

A partnerségi program végrehajtásáért felelős szervezet munkáját a vármegyei közgyűlés politikai iránymutatása mellett, a **BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nkft. aktív közreműködésével**, szoros együttműködésben a szakmai és társadalmi partnerekkel.

a szakmai testületek és fórumok közreműködésével látja el, biztosítva ezzel a széles körű szakmai és társadalmi részvételt.